

आगमोद्धारक-ग्रन्थमालायाः षट्चत्वारिंशं खण्डम् ।

णमोत्थु णं समणत्स भगवओ महावीरत्स ।

आगमोद्धारक-आचार्यप्रवरथी-आनन्दसागरसूरीश्वरेश्या नमः

आगमोद्धारक-कृतिसन्देहः

(तस्याऽयमष्टमो विभागः)

संशोधकः

पूज्य-गच्छाधिपति-आचार्य-श्रीमन्माणिक्यसागरसूरीश्वरशिष्यः
शतावधानी मुनिराज-लाभसागरगणिः

वीर संवत् २४९७ विक्रम सं. २०२७ आगमोद्धारक सं. २१

प्रतयः ५००]

[मूल्यम् : १-५०

प्रकाशकीय-निवेदन

आ 'भागमोद्धारक-कृतिसंघोद' ना आठमो भाग के जेना नानी मेाटी आठ कृतिसो छे. जे भागने भागमोद्धारक-प्रथमालाना ४६ मा रन तरीके प्रगट करतां अमने पडु इपै याथ छे.

आनी प्रेस कोपी स्व० गणिवर्यथोचंदनसागरजीमहाराजे करेल अने आनु संशोधन पू० गच्छाधिपति आचार्यश्रोमाणिक्यसागरसूरीश्वरजी म० नी पवित्र दृष्टि नीचे शतावधानी मुनिराज-लाभसागरजी गणिए करेल छे. ते बदल तेओथोने तेमज जेओए आना प्रकाशनमां द्रव्य तथा प्रति आपवानी सहाय करी छे ते बधा महानुभावोने आभार मानीए छीए.

ती.

प्रकासक

अनुक्रमणिका

कृति

- १ पुरुषार्थजिज्ञासा ।
- २ धर्मार्थः । (कर्मप्रत्यक्षसूत्राणि)
- ३ पर्वतिथ्यनुष्ठानम् ।
- ४ तिथ्युपनिषद् ।
- ५ नादविवरणम् ।
- ६ तिथिदर्पणः ।
- ७ युगमासतिथ्यादिविचारः ।
- ८ पर्वतिथिः

णमोत्थु णं समणस्स भगवओ महावीरस्स ।
 आगमोद्धारकाचार्यं श्रीआनन्दसागरसूरीश्वरप्रणीता

पुरुषार्थजिज्ञासा ।

प्रथमाह्निकं प्रथमोऽध्यायः ।

यातः पुरुषार्थजिज्ञासा । १	नानतिचारात् (नानाशंसा)
र्ममोक्षौ (पुरुषार्थः) सः । २	तत्तत्साधनात्सम्यक्तेः । १४
ध्यत्वादर्थकामौ तथेति न्न । ३	तस्मात्तदाप्तेः । १५
र्मेदियजन्यत्वात्त- देच्छायाः । ४	साधनसामग्री तत्प्रभवेति तत्साधनसाधनमपि । १६
योपशमप्राप्यत्वात्तथा । ५	आशयविशेष आश्रयसं- वरादिहेतुः । १७
विपाकवैरस्यात्तद्विरतीष्टेः । ६	लवसप्तमवृत्तं चात्र । १८
ानाद्रिगुणसाधनसाधनम् । ७	सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र्यभेदः पुष्टिशुद्धिमच्चित्तमवः । १९
कान्तोऽत्र । ८	तपोऽपीति । २०
न्दर्थं तन्निषेधात् । ९	चारित्र्यादनतिवृत्तेर्न । २१
गप्त उपयोगो ह्यिताय श्राद्धाप्रधानाः । १०	वीर्यान्तरायादिश्रयोपहा-

संवरनिर्जरासाध्यः ।	२४	आत्मनः स्वरूपमेतत् त्रयम् । ३९
चारित्र्यादपि द्वयोत्पत्तेः ।	२५	मुक्तानां नाचारः । ४०
क्रम एव एष उत्पत्तौ ।	२६	स्वस्थैर्यं तेषाम् । ४१
समुदिताः एव साधनम् ।	२७	दानादिभेदो धर्म इत्येके । ४२
सम्यग्दर्शनं निश्चायकं हेयादेः ।	२८	ज्ञानाभयधर्मोपग्रहभेद- मभयसुपात्रानुकम्पोचित-
ज्ञानादतिरिक्तं न ।	२९	कीर्तिभेदमुपकार्यपका-
न बोधस्वभावं तत् ।	३०	र्यादिभेदं वा दानम् । ४३
ज्ञानान्निश्चयः ।	३१	परस्वत्वापादानं दानम् । ४४
निश्चय एव सम्यग्ज्ञानो- द्भवः ।	३२	अणुमहती विरती शीलम् । ४५
मिथ्यात्वक्षयोपशमाद्यभावे न सम्यग्ज्ञानादि ।	३३	अनशनप्रायश्चित्तादि तपः । ४६
सति च तस्मिन्नादौ सम्यग्दर्शनम् ।	३४	प्रणिधिप्रवृत्तिविघ्नजय- सिद्धिविनियोगरूपा शुभा परिणतिर्भावः । ४७
आचाराज्ज्ञानम् ।	३५	अज्ञक्रियात्वे न तथा । ४८
ज्ञातमाचर्यते ।	३६	सज्ञाने च चारित्रमेवैतत् । ४९
अज्ञक्रिया न साक्षान्मोक्ष- साधनम् ।	३७	भोगादिफलं च दानादि । ५०
इच्छाया इष्टसाधनताधी- निर्णयन्नन्यस्त्रान् ।	३८	न च यावदयोगं सम्यग्दर्श- नादिवत् प्रतिक्रमम् । ५१
		मोक्षं प्रत्यन्यथासिद्धा वा । ५२
		अन्योन्येध्वन्योन्यम् । ५३

मार्गप्रवर्तनायाममत्वप्रवृत्ति-	क्षयोपशमादिकार्यकारण-	
शुद्धि-सहिष्णुतापरिणाम-	रूपाः ।	५५
स्थैर्यैः ।	ज्ञानादिसहकारिणः ।	५६
	भावाः ।	५७

प्रथमाह्निके द्वितीयोऽध्यायः ।

जीवाजीवाश्रवन्नन्धसंवर	निर्गुणत्वान्न विलयः ।	१२
निर्जराभोक्षाणां तत्त्वेन	न सर्वथा ।	१३
श्रद्धानं सम्यग्दर्शनम् । १प्राप्तेः ।	१४
मुक्तानामपर्याप्तानां च	ज्ञस्वाभाव्यात् ।	१५
श्रद्धाकरणं क्षयादि । २	कालादिसामग्रीतः ।	१६
निसर्गोपदेशान्यतरहेतुकम् । ३	तथाभव्यत्वात् ।	१७
यथाप्रवृत्त्यपूर्वानिवृत्ति-	न्यासप्रमाणनयनिर्देशस्वा-	
करणकम् । ४	मित्वाधिकरणसाधनस्थिति-	
बहुबन्धान्नैतत्सम्भवः । ५	विधानसत्सङ्ख्या-क्षेत्रस्प-	
प्राधिकोऽसौ । ६	र्शनकालान्तर-भावाल्पबहु-	
गुणानुत्पत्तिप्रसंगात् । ७	त्वेरधिगमो जीवादीनाम् ।	१८
भोक्षाभावः । ८	नामस्थापनाद्रव्यभावाः	
कर्माणुशून्यतायां च	न्यासः ।	१९
बन्धाभावः । ९	अर्थनिरपेक्षं वस्त्वभि-	
संसारभावो वं.... । १०	धानं नाम ।	२०
प्रत्यक्षे च नानुपपन्नम् । ११	तत्ताभिप्रेता स्थापना ।	२१

अनुपयुक्तं ज्ञानमागमतो द्रव्यम् ।	२२	वोधाराधनादि फलम् ।	३७
ज्ञशरीरं ज्ञास्यच्छरीर— मप्रधानं भविष्यद्भाव— पर्यायं भूतभावपर्यायं वा नोआगमतो द्रव्यम् ।	२३	स्मरणादिना नाम ।	३८
उपयुक्तं ज्ञानमागमतो भावः ।	२४	नाऽनाम स्मरणादि ।	३९
विवक्षितपरिणतियुक्तो नोआगमभावः ।	२५	नतिपूजादिना स्थापनम् ।	४०
एकशब्दाभिधेया न्यासाः ।	२६	समारोपोद्भवम् ।	४१
उत्तरे पूर्वम् ।	२७	नाऽऽकृतिमत्त्वात् ।	४२
नाऽनाम वस्तु ।	२८	रूपकान्यपि ।	४३
नाऽनाकृति ज्ञेयम् ।	२९	गुणोत्पत्तिर्भावादिना ।	४४
नाऽद्रव्यः परिणामः ।	३०	कृतज्ञतापि चैवम् ।	४५
नाऽभावोऽनुभवः ।	३१	कृतकृत्यत्वादफलम्	४६
क्षेत्रकालाद्या इति ।	३२	सफलमत एव ।	४७
द्रव्यान्तर्भूताः ।	३३	वधः स्नानादौ ।	४८
न नित्ये द्रव्यन्यासः ।	३४	भावात् निवृत्तिफलः ।	४९
ज्ञानज्ञातृशरीरापेक्षया ।	३५	तद्बहुमानम् ।	५०
सर्वव्यापित्वादेतेषाम् ।	३६	वचनाराधनम् ।	५१
		महामोहो मलिनारम्भि-	५२
		णस्तथाबुद्धौ ।	५३
		भावयज्ञः ।	५४
		द्रव्यता ।	५५
		भावाज्ञाप्राधान्यात् ।	५६
		साध्वादिसङ्गः ।	५६

तृष्णाछेदः ।	५७	तथा ।	६३
एकाङ्गादिः ।	५८	यथार्थे ।	६४
त्रैविधपञ्चाष्टसर्वोपचारा ।	५९	कारणमेव कार्यम् ।	६५
भावितया भूततया वा		तद्वा तत् ।	६६
द्रव्यं शुद्ध्यापादकम् ।	६०	भावोऽपि गुणस्मृत्यादिना	
असम्पन्नगुणं भावि ।	६१	गुणकृत् ।	६७
भूतमपि ।	६२	चतुष्कमयं सर्वम् ।	६८
वर्तमानमपि भावोत्पत्त्या		शेषा भाववत् ।	६९

द्वितीयाह्निके प्रथमोऽध्यायः ।

परमार्थं संस्तव-यतिसेवा-		कुलिङ्गिप्रशंशा-संस्तवा	
व्यापन्नदर्शनकुददर्शनसंस-		दूषणानि ।	५
गर्ववर्जनं श्रद्धानानि ।	१	प्रावचनिक-धर्मकथक-	
परमागमशुश्रूषा-धर्मानु-		वादी-नैमित्तिक-तपस्वी	
राग-जिनगुस्त्वैयावृत्त्यं		सविद्य-सिद्ध-कवयः	
लिङ्गत्रिकम् ।	२	प्रभावकाः ।	६
अर्हत्सिद्धचैत्य-श्रुत-धर्म-		दिनकृत्यनिपुणता-तीर्थ-	
साध्वाचार्योपाध्याय-		सेवा-प्रवचनभक्ति-प्रभा-	
प्रवचनदर्शनेषु विनयः ।	३	वना-स्थैर्याणि भूषणानि ।	७
मनोवाकायानां (शुद्धि-		शम-संवेग-निर्वेदानु-	
त्रिकं) शुद्धिः ।	४	कम्पास्तिक्यं चिह्नानि ।	८
शङ्का-काङ्क्षा-विचिकित्सा-		वन्दन-नति-दानानु-	
		प्रदानाऽऽलाप-संलापा	

न्यासादिभिरन्त्यम्	१५	न्यासादिभिरन्त्यम्	१५
दीपकरोचककारकैः उप-		दीपकरोचककारकैः उप-	
शमक्षयोपशमक्षयभवैर्वा		शमक्षयोपशमक्षयभवैर्वा	
त्रिधा ।	१७	त्रिधा ।	१७
निसर्गादिभिर्दशधा ।	१८	निसर्गादिभिर्दशधा ।	१८
लाभेऽपार्थपुद्गलः संसारः ।	१९	लाभेऽपार्थपुद्गलः संसारः ।	१९
स्थानानि ।	२३	स्थानानि ।	२३
(सम्यग्दर्शनम्) द्रव्यजायतो		(सम्यग्दर्शनम्) द्रव्यजायतो	
द्विविधम् ।	२४	द्विविधम् ।	२४
जिनोक्ततया तच्च- द्व्यऽऽद्यम् ।	२५	जिनोक्ततया तच्च- द्व्यऽऽद्यम् ।	२५
न, अल्पत्वादसञ्चिसञ्चोव ।	२६	न, अल्पत्वादसञ्चिसञ्चोव ।	२६
अर्वागपि माननीया गुरवः ।	२९	अर्वागपि माननीया गुरवः ।	२९
उचितस्थितिः ।	३०	उचितस्थितिः ।	३०
कर्त्तव्यं दानादि ।	३१	कर्त्तव्यं दानादि ।	३१
भगवत्पूजा-श्रुति-भावना-		भगवत्पूजा-श्रुति-भावना-	
प्रवर्तन-यतिविचारमृत्य-		प्रवर्तन-यतिविचारमृत्य-	
वल्लोकादि ।	३२	वल्लोकादि ।	३२

वार्थ जिज्ञासा

योगपददर्शनधारणे ।

मगवन्मूर्त्तिक्रिया ।

तद्वचनलेखनम् ।

मङ्गलजापः ।

चतुःशरणगमनम् ।

सुष्ठुतर्गा ।

सुकृतानुमतिः ।

मैत्रीप्रमोदकारुण्यमाध्य-

स्थ्यानि सत्त्वगुणाधिक-

लिश्यमानाविनेयेषु ।

उपकारिस्वजनेतर-

सामान्यगता आद्या ।

सुखमात्रसङ्केतनुबन्धि-

शिवगता द्वितीया ।

मोहासुखसंवेगान्यहित-

युता तृतीया ।

करुणानुबन्धनिर्वेदतत्त्व-

साराञ्ज्या ।

कल्याणकल्याणमित्र-

सङ्गत्यागौ ।

३३

३४

३५

३६

३७

३८

३९

४०

४१

४२

४३

४४

४५

कर्मविपाकविचारः ।

न्यायसम्पन्नविभवः ।

शिष्टाचारशंसकः ।

पापभीरुः ।

प्रसिद्धदेशाचारः ।

नावर्णवादी ।

सुस्थानवासः ।

गर्हितेऽप्रवृत्तः ।

शुश्रूषाश्रवणग्रहण-

धारणेहापोहार्यं विज्ञान-

तत्त्वविचारणावान् ।

प्रत्यहं धर्मश्रोता ।

अव्याघातेन त्रिवर्गसाधकः ।

अनाग्रहः ।

परोपकारैकक्रियः ।

जितकामक्रोधलोभमान-

मदहर्षः ।

गुणानुरागः ।

सुस्वाध्यायः ।

७

४६

४७

४८

४९

५०

५१

५२

५३

५४

५५

५६

५७

५८

५९

६०

६१

मनोमात्रगोचरं संयम-
विशुद्धिनिबन्धनं मनः-
पर्यायम् । २५
सर्वद्रव्यपर्यायविषयं
केवलम् । २६
अस्पष्टं परोक्षम् । २७
स्मरणप्रत्यभिज्ञानतर्कानु-
मानागमभेदात् तत्पञ्च-
प्रकारम् । २८
संस्कारप्रबोधोद्भवं स्मरणं
यथा तदिति । २९
प्रत्यक्षस्मरणहेतुकं सङ्क-
लनात्मकं प्रत्यभिज्ञानं
यथा तज्जातीयोऽयं
गोपिण्डः । ३०
अन्यथानुपपत्तिनिर्णाय-
कस्तर्कः यथा धूमः
सत्येव बह्वौ । ३१
लिङ्गाह्निङ्गिज्ञानमनुमानम् । ३२
स्वार्थतरभेदाद् द्वेषा । ३३
लिङ्गग्रहणतर्कजं स्वार्थम् । ३४

अन्यथानुपपन्नो हेतुः । ३५
अमतीतानिराकृतामी-
प्सितो लिङ्गी । ३६
पक्षो लिङ्गिषिष्टो
धर्मी । ३७
विकल्पितः प्रमित उभय-
रूपो वा । ३८
पक्षहेतुवचनं परार्थमनु-
मानम् । ३९
तद्वत् प्रत्यक्षेऽपि । ४०
तथोपपत्त्यन्यथानुपपत्तितो
द्विधा हेतुमयोगः । ४१
मन्दमतिव्युत्पत्तये
दृष्टान्तादि । ४२
अन्यथानुपपत्तिनिर्णयस्थानं
दृष्टान्तः । ४३
साधर्म्यवैधर्म्याभ्याम् । ४४
पक्षे हेतोरुपसंहार-
उपनयः । ४५
साध्यस्य तु निगमनम् । ४६
प्रागभावः प्रध्वंसाभाव

इति ननुमात्रात् । ५७	अत्र ननुमात्रात् । ५७
वशाते ततोऽप्यसः । ५८	वशाते ततोऽप्यसः । ५८
म आगः । ५९	म आगः । ५९
यद्भावे कायेभाषा द्वितीयः । ६०	यद्भावे कायेभाषा द्वितीयः । ६०
स्वरूपव्यापृतिस्वतीयाः । ६१	स्वरूपव्यापृतिस्वतीयाः । ६१
तादात्म्याभावोऽन्तमः । ६२	तादात्म्याभावोऽन्तमः । ६२
द्विविधोपपत्तिः अविच्छेदा विच्छेदा च । ६२	द्विविधोपपत्तिः अविच्छेदा विच्छेदा च । ६२
अविच्छेदा विधौ व्याप्य-कार्य-कारणपूर्वचरोत्तर-चरसहचरभेदात् षोडश । ६३	अविच्छेदा विधौ व्याप्य-कार्य-कारणपूर्वचरोत्तर-चरसहचरभेदात् षोडश । ६३
अन्त्या प्रतिषेधे सस्वभावा सप्तधा । ६४	अन्त्या प्रतिषेधे सस्वभावा सप्तधा । ६४
द्विधैवानुपपत्तिः । ६५	द्विधैवानुपपत्तिः । ६५
आद्या प्रतिषेधे स्वभावव्या-पककार्यादिना सप्तप्रकारा । ६६	आद्या प्रतिषेधे स्वभावव्या-पककार्यादिना सप्तप्रकारा । ६६
अन्त्या विधावपूर्वाग्रचरा । ६७	अन्त्या विधावपूर्वाग्रचरा । ६७
आप्तवचनजातमर्थज्ञान-मागमः । ६८	आप्तवचनजातमर्थज्ञान-मागमः । ६८
	अत्र ननुमात्रात् । ५७
	वशाते ततोऽप्यसः । ५८
	म आगः । ५९
	यद्भावे कायेभाषा द्वितीयः । ६०
	स्वरूपव्यापृतिस्वतीयाः । ६१
	तादात्म्याभावोऽन्तमः । ६२
	द्विविधोपपत्तिः अविच्छेदा विच्छेदा च । ६२
	अविच्छेदा विधौ व्याप्य-कार्य-कारणपूर्वचरोत्तर-चरसहचरभेदात् षोडश । ६३
	अन्त्या प्रतिषेधे सस्वभावा सप्तधा । ६४
	द्विधैवानुपपत्तिः । ६५
	आद्या प्रतिषेधे स्वभावव्या-पककार्यादिना सप्तप्रकारा । ६६
	अन्त्या विधावपूर्वाग्रचरा । ६७
	आप्तवचनजातमर्थज्ञान-मागमः । ६८
	प्रक्षयव्याप्त्यात्कांग् द्वै
	मप्यथा नाह सप्तधर्त्ता । ६३
	स्यात् सत्, स्यादसत्, स्यात्प्रसत्, स्याद्वक्तव्य- स्यादन्त्यवक्तव्य-स्यात्वा-
	स्त्यवक्तव्य, स्याद-
	स्तिनास्त्यवक्तव्येति
	विधिनिषेधक्रमोभय-
	युगपदुभयविधि-युगपदुभय
	निषेधयुगपदुभयक्रमत
	उभययुगपदुभयैः । ६४
	प्रतिपर्यायमेवं सम्भ-
	वात् प्रतिवस्तुन्यनन्ताः
	सप्त भङ्गयः । ६५

कालादिभिरभेदवृत्ति- प्राधान्यादभेदोपचाराद्वा सकलादिशब्दा । ६६	स्वरूपसङ्ख्याविषयफल- विपर्यासाच्चतुर्था तदाभासाः । ७६
विषयेयाद् विपरीता । ६७	सन्निकर्षाधिक्यादिसामा- न्यादिभिन्नादि च क्रमेण । ७७
सामान्यविशेषाद्यने- कान्तात्मकं वस्तुविषयः । ६८	विभङ्गः पारमार्थिके । ७८
प्रतिव्यक्ति तुल्या परिणतिस्तिर्यक्सामान्यं गोत्वादि । ६९	विषयसुखं व्यावहारिके । ७९
पूर्वात्तरपरिणामानुयायि तुर्ध्वत्वाख्यं कटककङ्क- णानुगामि काञ्चनवत् । ७०	अनुभूते तदिति । स्मरणे । ८०
सहभावी विशेषो गुणः ज्ञानदर्शनादिः । ७१	युगलजाते सोऽयं अनेनायं तुल्य इति च प्रत्यभिज्ञायाम् । ८१
क्रमभावी तु पर्यायः सुखदुःखादि । ७२	अव्याप्ते व्याप्तिस्तर्के यत्र वह्निस्तत्र धूम इति यथा । ८२
प्रमाणाद् भिन्नाभिन्नं फलम् । ७३	प्रतीतनिराकृतानभि- मताः पक्षे । ८३
अनन्तरं व्यामोहनिवृत्तिः । ७४	प्रत्यक्षानुमानागम- लोकस्वप्नचनैरनेकधा- निराकृतः । ८४
पारस्पर्येण हानोपादानो- पेक्षाबुद्ध्यः । ७५	

- असिद्धविरुद्धानेकान्ति-
का हेतौ । ८५ पुश्च वादिनौ । ९
- निर्णीतसन्दिग्धविपक्ष-
वृत्तितयाऽन्त्यं द्विधा । ८६ अन्त्यो द्विधा गुरुः ९
- असिद्धसाध्यसाधनोभय-
सन्दिग्धसाध्यसाधनो-
भयानन्वयाऽप्रदर्शित-
विपरीतान्वयाः साध्यस्ये । ८७ शिष्यश्च । ९
- असिद्धसाध्यसाधनोभय-
सन्दिग्धसाध्यसाधनो-
भयव्यतिरेकाव्यतिरेका-
प्रदर्शितविपरीतव्यतिरेके-
बंधस्ये । ८८ प्रतिवाद्यपि । ९
- अनाप्तप्रचनमागमे । ८९ प्रत्यारम्भकत्वात् । ९
- वादिप्रतिवादिसभ्यसभा-
पतयो वादाङ्गानि । ९० उभयागमपटुक्षान्ति-
माध्यस्थ्यसम्पन्नाः सभ्याः । ९१
- धीकृतान्यधर्मस्थापनन्य-
च्छ्रवणे माधनदृषणे वादः । ९१ तच्चप्रकाशेन कथा-
विश्रामकः सभापतिः । ९३
- विजिगीषुस्तच्चनिर्णिनी-
 ९२ तच्चनिर्णिनीपुणा यावत् स्फूर्ति
निर्णयं च वक्तव्यम् । ९४
- द्वितीयाद्विके द्वितीयोऽध्यापः । ९३ तच्चप्रतिश्रुतिमोहनाशादि
फलम् । ९३
- ९३ प्रवचनप्रभावनापि । ९३
- ९३ इतिपुरुषार्थजिज्ञासायां
द्वितीयाद्विके द्वितीयोऽध्यापः । ९३

तृतीयाह्निके प्रथमोऽध्यायः ।

एकधर्मप्राधान्येन वस्तु- विवेको नयः ।	१	भिगन्ता ऋजुसूत्रः सम्प्रति सुखविवर्त्त इति ।	१०
द्रव्यार्थिकः पर्याया- र्थिकश्च ।	२	पर्यायार्थिकः शब्दसम- भिरूटैवम्भूतभेदः ।	११
आद्यो नैगमसङ्ग्रहव्य- वहारजुसूत्रभेदात् चतुर्था ।	३	कालादिभेदेनार्थभेदकः शब्दः बभूव तट इत्यादि ।	१२
नान्त्य एवम् ।	४	पर्यायशब्दानां नानार्थत्वं	
द्रव्यात्रयकोक्तेः ।	५	समभिरूटः इन्दनादिन्द्र इत्यादि ।	१३
धर्मधर्मिणोः प्रधानोप- सर्जने नैगमः सर्वतन्म्य- मात्मनि, वस्तुपर्यायवद्		क्रियाविशिष्टं वाच्यमेव- म्भूत इन्दनमनुभवन्निन्द्रः ।	१४
द्रव्यं, क्षणं सुखी		इतरापलापी तदाभासः	
विषयासक्त इत्यादि ।	६	वैशेषिकाद्वैतवादिचार्वार्क- तथागतादि ।	१५
सन्मात्रग्राही सङ्ग्रहः ।	७	सप्तभङ्गयत्रापि ।	१६
परोऽपरश्च सदविशेषा- द्विधमेकं, द्रव्यत्वावि- शेषाद् द्रव्यमेकं चेत्यादि ।	८	फलं प्रमाणवत् प्रमाणां- शत्वाद् नयस्य ।	१७
तद्विशेषभृद् व्यवहारः		सम्पूर्णार्थं स्याद्वादश्रुतम् ।	१८
द्रव्यं पर्यायां वा सत् ।	९	नावतारः सर्वेषाम् ।	१९
वर्त्तमानक्षणस्य पर्यायतोऽ-		आदित्रयेण प्रायः ।	२०

स प्रोक्तान्नामना	नामा-	न शीतप्रपुष्पात्कृत्वा
नामः ।		नामः ।
शुभिकः ।	१२	मीमांसाशास्त्रात् ।
स्मृतिसंज्ञादेर्न ।	१३	पराशरभोगः ।
नाहास्यमनिनाथ ।	१४	पञ्चन ।
भनुपलम्भात् पलोही ।	१७	पञ्चपञ्चान् ।
अदंताप्रत्ययमत्यक्तः ।	१८	अनुपतिः ।
अदं गुरुस्त्रिपि ।	१९	उत्पादकाभावात् ।
ध्रान्तः ।	१००	नेथः ।
बुद्धिगमकः ।	१०१	सर्वज्ञतादिगुणः ।
न, ज्ञानसमानाधिकरण-		न कर्त्तव्य ।
कत्वात् ।	१०२	तदुपताचारानानासात् ।
असम्भवि जडा बुद्धिः	१०३	साध्याभावात् ।
प्रकृतिजा चेति ।	१०४	अशरीरः ।
ज्ञानादिधर्मः ।	१०५	न योन्यादि ।
समवायी ।	१०६	नान्यादृष्टोद्भवम्
न, समवायासमवायात् ।	१०७	असङ्कमं तत् ।
सदानुपलम्भः ।	१०८	असाधनान्नाक्रमिकं
आधारकात् (अदृष्टात्) ।	१०९	क्रमिकं वा ।
वैचित्र्यात् ।	११०	अभोगांऽदृष्टस्य ।
नाभेदको भेदः ।		सदैवम् ।

दोषोऽस्य ।	१३०	नाऽणु ।	१५१
प्रवर्तकोऽनीत्यादौ ।	१३१	सद्यग्रशरीरे ज्ञानाभावात् ।	१५२
नीत्यादौ चेत्तथा न ।	१३२	प्रदीपवत् ।	१५३
अचेतनं कर्तुं ।	१३३	न, मूर्त्तत्वाद् व्याप्तेः ।	१५४
लोहोपलोपधादिवत् ।	१३४	जघन्यावगाहनेति तच्चम ।	१५५
भोग्यमन्यत्र ।	१३५	नैकः ।	१५६
दूरेऽपि ।	१३६	पृथगुपलब्धेः ।	१५७
न संयोगः ।	१३७	जन्मादं ।	१५८
न प्रयासः ।	१३८	जलचन्द्रवच्चेत् ।	१५९
सर्वगतः ।	१३९	शरीरानारम्भात् ।	१६०
नादृष्टगुणत्वात् ।	१४०	अदृष्टवैफल्यात् ।	१६१
मरणाद्यभावः ।	१४१	न विम्बं व्यापकम् ।	१६२
भूतजचैतन्याद्यापत्तिः ।	१४२	गत्यादेर्न्यूनाधिक्यम् ।	१६३
अस्मरणम् ।	१४३	नारूपि विम्बम् ।	१६४
असंसारः ।	१४४	आकाशस्य जले ।	१६५
शरीरासम्बन्धः ।	१४५	मूर्त्तानां तत् ।	१६६
स्वादृष्टाद्यभावः ।	१४६	श्रुतिविरोधः ।	१६७
सर्वत्र ज्ञानम् ।	१४७	जीवत्वं सर्वेष्विति ।	१६८
स्वभोगायतने ।	१४८	तन्मात्रं न ।	१६९
न च भोगोऽन्यस्यान्यत्र ।	१४९	प्रमाणाप्रामाण्यात् ।	१७०
अत्रैव पुनरुत्पादादि ।	१५०	नाप्रमेयं प्रमाणम् ।	१७१

नाध्यक्षेऽनुपपन्नम् ।	१७२	चतुर्थं शुक्रात्
भ्रान्तं चेच्छ्रुतिजम् ।	१७३	नायोगस्य ।
ज्ञानविषयमिति तच्चम् ।	१७४	तत्तथा ।
अमूर्त्तम् ।	१७५	आदेरन्तः ।
द्रव्य चेन्नावारकम् ।	१७६	न, ध्वं सानागतादिवत् ।
गुणत्वे ज्ञानादिवत्		न साधनम् ।
प्राज्ञस्त्यम् ।	१७७	अत्रापि ।
अनुग्रहोपघातकारि च न ।	१७८	ज्ञानादि ।
न मनआद्यणुग्राहि ।	१७९	स्वरूपं तत् ।
प्रयत्ननाशयम् ।	१८०	अनावृत्तिमन्तः ।
नाऽनादित्वात् ।	१८१	रिवतताऽस्य ।
प्रागभावातीतादिवत् ।	१८२	नाऽऽनन्त्यात् ।
मन्तत्या ।	१८३	कालोऽनन्तः ।
गुणार्णमृत्तिकावत् ।	१८४	स्तोकस्तद्योग्यः ।
आ मत्तनिसागरेभ्यः ।	१८५	अनन्तः ।
अनुपायः ।	१८६	तदनन्तगुणाः ।
बन्धविकृद्दसेवानः ।	१८७	न स्थानं लोकस्या-
अन्वयनाश-हान्येर्षप		सङ्ख्यत्वात् ।
बन्धः ।	१८८	अनन्ता अचमादा अप्रत्येक
नायोगात् ।	१८९	एकस्यां तनी ।
न नाशः ।	१९०	विकृद्दम् ।

आरूपित्वात् ।	२१०	जीवपुद्गलयोगा-	
श्लोके ।	२११	भावापत्तेर्न ।	२१४
गतिसाधनाभावात् ।	२१२	स्थितिः ।	२१५
तत्रापि ।	२१३	अनन्तमाकाशम् ।	२१६

द्वितीयोऽध्यायः ।

औपशमिकक्षायिक-		रसप्रदेशरोधादाऽऽ-	
मिश्रौदयिकरूपारिणा-		न्तर्मुहूर्त्तात् ।	१०
मिका भावाः ।	१	निःसत्ताकक्षयोद्भवः	
उदीर्णानुदीर्णभयो-		क्षायिकः ।	११
पशुमाभ्यामाद्यः ।	२	अघ्नानामपि ।	१२
मोहस्य ।	३	चतुर्णां प्रयोदशे ।	१३
शेषघातिप्रदेशोदय-		सम्यक्त्वचारित्रकेवल-	
विष्कम्भाभावात् ।	४	ज्ञानदर्शनदानलाभ-	
नित्यं केवलमन्यथा ।	५	भोगोपभोगवीर्याणि ।	१४
सम्यक्त्वचारित्रे ।	६	अनन्तानुबन्धिक्रोध-	
ग्रन्थिभेदे तथा		मानमायालोभसम्य-	
परिणामादादावाद्यम् ।	७	क्त्वमिथ्यात्वतदुभ-	
संसारे आ चतुर्भ्य		यश्चयैराद्यम् ।	१५
औपशमिकश्रेणिः ।	८	चत्वार आद्याश्चारित्र-	
तत्र द्वयमप्यदः ।	९	मोहः ।	१६

पक्षागमा अप्येवम् । ४२	अविश्वासोऽप्यथा । ५४
ष्टेष्टविरोधात् । ४३	अनुमेयत्वेन कस्यचित्
वस वेदनसिद्धजीवत-	प्रत्यक्षं मेयम् । ५५
च्छरीरव्यापिता-कर्तृता	संशयविच्छेदादेरनी-
भोक्तृता-प्रत्यभिज्ञाप-	दृश्वतोपि प्रतीतिः । ५६
लापिनो लोकायत-	अपौरुषेयं विश्वास्यम् । ५७
नैयायिकवैशेषिकसा-	नासम्भवात् । ५८
ङ्ख्यवेदान्तिकश्रीद्धाः । ४४	द्रव्येण तथात्वे न
स्वीकृतोपदेश्योपदेश-	तथा परसिद्धान्ताङ्गी-
कत्वादिविरुद्धनित्या-	कृतिश्च । ५९
नित्यत्वाभ्युपगमाः । ४५	तत्प्रामाण्याप्रामाण्ये
ःमेव नाप्रतीतेरतादृश्वता । ४६	वक्त्रगुणदोषोद्भवे
ानस्य तारतम्यवत्त्वात् । ४७	कर्तृस्मृतेः
सर्वथाऽभावः नात्म-	संस्कारे मानाभावः । ६२
स्वभावात् । ४८	बुद्धिशिल्पिकल्पनाऽ-
न परमश्रुतेऽन्तः । ४९	तीन्द्रिये । ६३
शेषज्ञेयसत्त्वात् । ५०	अर्थानियमः । ६४
न लङ्घनादिवत् । ५१	शेषमुखत्रयेण कथम् । ६५
संस्कारभावात्तत्तथा । ५२	पूर्वमुखोद्भवेऽतिशयात् । ६६
वीक्ष्य सर्वत्र प्रतिषेधे	पृथक् पृथक् । ६७
स्वयं तद्वान् । ५३	यथा ज्ञानोपदेशात् । ६८

अपृथक् तत् ।	६९	सहिष्णुत्वात् ।	११
बौद्धाद्यास्तथा ।	७०	लज्जाराहित्यं स्वभावात् ।	१२
नानापतत्वात् ।	७१	तपः प्रधानमत्र तत्र	
अज्ञानाद्यष्टादश-		तासां विशेषेण ।	१३
दोषहीन आप्तः ।	७२	भावनाविशेषेण ।	१४
अन्यथा सत्यत्वसन्देहः ।	७३	मल्लीनाथवत् ।	१५
न गणधरास्तथा ।	७४	न वस्त्राद्येतद्विरोधि ।	१६
तथाकर्मणः ।	७५	केवलानित्यतापत्तेः	
सर्वज्ञसाक्षित्वात् ।	७६	कथञ्चित्तत्सङ्गे ।	१७
मूर्त्तिचरितागमैर्यं तथा ।	७७	न मूर्च्छा ।	१८
भव्यप्रबोधी किम् ? ।	७८	समानमत्रापि ।	१९
सर्वानुग्राहकः ।	७९	शरीरवन्निर्ममत्वम् ।	२०
प्रकृतिक्लिष्टोऽन्यः ।	८०	व्यवहारलोपः ।	२१
असमकर्मा चेत् ।	८१	अधिकस्याधिकरणत्वात् ।	२२
समुद्घातेन समीकरणम् ।	८२	जिनवत्तच्छिष्याः ।	२३
आ षण्मासान् ।		न, सदा तेषां	
पीढाद्यनादानात् ।		तदभावाभावात् ।	२४
आवर्जीकरणं सर्वेषाम् ।	८३	उपदेशमत्राजनादि च	
न द्विय इदम् ।	८४	छात्रस्थ्ये ।	२०१
मन्यदर्शनादेः ।	८५	प्रक्षालनादिना व्याघातः ।	१०१
न चास्त्रिं लज्जाऽ-		धर्मध्यानादि ततः ।	१०२

पदादानसमितिवैया-	व्यावृत्तिविशेषः ।	११८
स्यप्रमार्जनसंयमत्रेऽ-	(वादी-) पदार्थरूपौ ।	११९
सम्प्रातिमंरक्षाहारा-	भिन्नं सामान्यम् ।	१२०
विष्णाद्यभावाश्वाभावे । १०३	न. सम्बन्धकायोगात् ।	१२१
सङ्घत्रैविध्यादि च तस्या-	समवायेन ।	१२२
तदभावे । १०४	सर्वत्र ।	१२३
पपवादात् । १०५	नित्यौ ।	१२४
पौधिके । १०६	उत्पत्तिमत्सामान्यवत् ।	१२५
जिनकल्प एवम् । १०७	न ज्ञानं व्यक्तिमन्तरा ।	१२६
तंहननादिवत्त्वात् । १०८	न च तदन्तरेण तस्य ।	१२७
औधिकं तु तस्यापि । १०९	न समवायः प्रत्यक्षः ।	१२८
राचनापरिष्ठापने । ११०	सामान्ये च न तद्वत्	
नाहारवत् । १११	सत्यपि सत्प्रत्यय-	
मयम् । ११२	गोचरे ।	१२९
धिकरणे च शरीरेऽपि । ११३	न चावच्छेदकं भिन्नमेव ।	१३०
सद्विष्णुतोभयत्र । ११४	न च न तद्वत्ता ।	१३१
अपसर्जनीकृतविशेषः	अभेदेऽपि तद्दर्शनात् ।	१३२
सामान्यमुख्यकोऽखिलार्थ-	आत्माकाशादावपि क्षणं	
शोधः केवलदर्शनम् । ११५	निर्गुणत्वापत्तेः ।	१३३
उभयात्मकः पदार्थः । ११६	अवाच्यतापत्तेश्च ।	१३४
प्रनुवृत्तिः सामान्यम् । ११७	प्रकारीभूतमाकाशविशेष-	

अथवाहू । ३१	पाठान्तरान् । ३३
सौश्यावस्था । ३१	लजाद्याहृतं समाप्तम् । ३३
जन्मसंज्ञान् । ३२	तपः प्रधानमात्मनः । ३४
जज्ञानावच्छेदम् । ३२	नामा विशेषण । ३८
शेषदीन आगतः । ३२	भावाविशेषण । ४२
अथवा मन्वन्तस्मिन् । ३२	मूर्त्तीनामन् । ४३
न मननरासथा । ३४	न तत्रागोचरिण्यम् । ४२
तथाकर्मणः । ३५	हेतुव्याप्त्यवधिः । ४३
मर्वाज्ञासितान् । ३६	कथञ्चित्तत्त्वम् । ४३
मूर्त्तिवस्तितामैग्यं तथा । ३७	न मूर्त्ता । ४३
भव्यप्रवाधी हिम् ? । ३८	समानमप्रापि । ४४
सर्वानुग्राहकः । ३९	शरीरवन्निर्ममलम् । ४५
प्रकृतिच्छिष्टोऽज्यः । ४०	व्यवहारलोपः । ४६
असमकर्मणं चेत् । ४१	अधिकम्याधिकरणत्वान् । ४७
समुद्वातेन समीकरणम् । ४२	जिनवत्तच्छिष्ट्याः । ४८
आपण्मासान् । ४३	न, सदा नेपां । ४९
पीडाद्यनादानान् । ४३	तदभावाभावान् । ४९
आवर्जीकरणं सर्वेषाम् । ४३	उपदेशप्रव्राजनादि च । ४९
न स्त्रिय इदम् । ४४	छाद्यस्ये । ५०
सम्यग्दर्शनादेः । ४५	प्रक्षालनादिना व्याधानः । ५०
न चास्त्रिं लज्जाऽ-	धर्मध्यानादि ततः । ५०

भाषादानतथिविवेका-	व्यावृत्तिविशेषः ।	११८
शून्यप्रवर्तनसंयमोऽ-	(शारी-) पदावेक्यौ ।	११९
दत्तगतिमरभाहारा-	भिन्नं सामान्यम् ।	१२०
वेधुणाद्यभावाभावावे । १०३	न. तन्वन्वकायेणात् ।	१२१
सद्वैविध्यादि च तस्या-	समवायेन ।	१२२
स्वभावे । १०४	सर्वत्र ।	१२३
अपवादान् । १०५	नित्या ।	१२४
नौविके । १०६	उत्पत्तिप्रत्तामान्यवत् ।	१२५
तिनकल्प एवम् । १०७	न ध्यानं व्यक्तितमन्तरा ।	१२६
संहततादिवत्त्वात् । १०८	न च तदन्तरेण तस्य ।	१२७
श्रीधरं तु तस्यापि । १०९	न सप्रवायः प्रत्यक्षः ।	१२८
याचनापरिप्राप्ते । ११०	सामान्ये च न तद्वत्	
नाहास्वन् । १११	सत्यपि सत्प्रत्यय-	
सयम् । ११२	गोचरे ।	१२९
अधिकरणे च शरीरेऽपि । ११३	न चावच्छेदकं भिन्नमेव ।	१३०
सद्विष्णुतोमयम् । ११४	न च न तद्वत्ता ।	१३१
उपसर्जनीकृतविशेषः	अभेदेऽपि तद्दर्शनात् ।	१३२
सामान्यमुख्यकाऽखिलार्थ-	आत्माकाशादावपि क्षणं	
बोधः केवलदर्शनम् । ११५	निर्गुणत्वापत्तेः ।	१३३
उभयात्मकः पदार्थः । ११६	अवाच्यतापत्तेश्च ।	१३४
अनुवृत्तिः सामान्यम् । ११७	प्रकारीभूतमाकाशविशेष-	

सामान्यतया ।	१२१	व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१२१
नोक्तिभाष्ये ।		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१२१
व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१२३	व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१२३
केवलान्वयिभाष्ये ।		केवलान्वयिभाष्ये ।	
समानता ।	१२७	समानता ।	१२७
न भिन्ना ।	१२८	न भिन्ना ।	१२८
अन्यथापि तद्वत् ।	१२९	अन्यथापि तद्वत् ।	१२९
देशकालस्वरूपवृत्तित्वा- योगात् ।	१३०	देशकालस्वरूपवृत्तित्वा- योगात् ।	१३०
सर्वगतत्वापत्तिः ।	१३१	सर्वगतत्वापत्तिः ।	१३१
विशेषांशपि ।	१३२	विशेषांशपि ।	१३२
तद्वत्स्वरूपं व्यावृत्तेः ।	१३३	तद्वत्स्वरूपं व्यावृत्तेः ।	१३३
एतद्व्यक्तित्वा नान्यत्र ।	१३४	एतद्व्यक्तित्वा नान्यत्र ।	१३४
अपेक्षयैव सामान्य- विशेषौ ।	१३५	अपेक्षयैव सामान्य- विशेषौ ।	१३५
संवलितौ ।	१३६	संवलितौ ।	१३६
सर्वत्र ।	१३७	सर्वत्र ।	१३७
इमे युगपद् ।	१३८	इमे युगपद् ।	१३८
न, समयान्तरोपयोगात् ।	१३९	न, समयान्तरोपयोगात् ।	१३९
छन्नस्थापेक्षम् ।	१५०	छन्नस्थापेक्षम् ।	१५०
अनन्तत्वव्याघातात् ।	१५१	अनन्तत्वव्याघातात् ।	१५१
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१५२
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१५३
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१५४
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१५५
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१५६
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१५७
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१५८
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१५९
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१६०
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१६१
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१६२
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१६३
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१६४
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१६५
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१६६
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१६७
		व्यक्त्याः प्रकृत्याः ।	१६८

अविच्छिन्नसत्पारम्पर्यान्नाभिनिवेशः ।	१६९	स्वापेक्षो भोगः ।	१७६
ऋजोगुरुवाक्यात्तथात्वाङ्गीकृतौ न मिथ्यात्वम् ।	१७०	वस्त्रादेस्तथात्वमुपभोगः ।	१७७
क्षायिक एवैते ।	१७१	कार्यनान्तरीयकदुःखाभीरुतयोत्साहो वीर्यम् ।	१७८
सम्पूर्णोत्पत्तेः ।	१७२	कृतिस्तु यथेतरकारणम् ।	१७९
तथावाये तदावरणापगमात् ।	१७३	कथं सिद्धादौ ? ।	१८०
त्रित्ते पात्रे याचने च विसर्गो दानम् ।	१७४	आत्मन आत्मगुणापेक्षाणि ।	१८१
प्राप्तिस्तथैव लाभः ।	१७५	एकशः ।	१८२
सत्यकदर्यतान्नादेः		अनावृत्तेः ।	१८३
		अनौपधिकानि ।	१८४
		सदकारणं नित्यम् ।	१८५
		स्वरूपमेव ।	१८६

चतुर्थाह्निके प्रथमोऽध्यायः ।

उदीर्णक्षयानुदीर्णापशमाभ्यां मिश्रः ।	१	दृश्यते वेदनादेः ।	६
प्रदेशानुभवस्तु ।	२	नावेद्यादित्वप्रसङ्गात् ।	७
अनावृत्तौ क्षयानुपपत्तेः ।	३	यावद्भवानि चैतानि ।	८
संशयादिस्ततः ।	४	न च देशतः क्षयवत्त्वाभावान्न सर्वथापि ।	९
नाघातिनां गुणाऽनावारकत्वात् ।	५	उदीर्णक्षयकरणात् ।	१०
		न च न तत्क्षये गुणः ।	११

स्वातन्त्र्योत्पत्तेः ।	१२	प्रदेशाष्टकस्थितेः ।	२४
आवारकत्वम् ।	१३	चैतन्योपलब्धेः ।	२५
इन्द्रियादिवदुपष्टम्भ- कत्वम् ।	१४	न चैकेन्द्रियापर्याप्तका- देर्नेन्द्रियमनसी ।	२६
यावच्छक्ति ।	१५	अनिन्द्रियमोघज्ञानम् ।	२७
क्षये च स्वस्वरूपा- विर्भावः ।	१६	कर्मवेदनाभावोऽप्यन्यथा ।	२८
ज्ञानाज्ञानदर्शनदाना- दिसम्यक्त्वरिचदेश- विरतयश्चतुस्त्रिपञ्चै- कैकैकाः ।	१७	न च क्षयः ।	२९
अभ्रणेवार्कस्य केवला- वारकेनावृतस्य कटविवर- प्रभेव मतिश्रुतावधिमनः- पर्यायाणि ।	१८	दृश्यमानं च ।	३०
न तदेषां क्षायिकता ।	१९	नित्यश्च जीवः ।	३१
पुनरावरणोपलम्भात् ।	२०	कथं ज्ञानं पञ्चधा ।	३२
न चावृते न प्रभा ।	२१	आवरणपञ्चविधत्वेऽन्यो- न्याश्रयः ।	३३
न च न कटविवराणां- ह्रस्वदीर्घता ।	२२	अनुभूयते चानेकधा ।	३४
न सर्वत आवृते गडता ।	२३	सङ्क्षेपे च किं न द्विधा ।	३५
		पञ्चस्वन्तर्भावात् ।	३६
		हेतुस्वरूपादिना पञ्चधात्वम् ।	३७
		स्मृतिसङ्ज्ञाचिन्ताभि- निबोधा मतौ ।	३८
		बहुबहुविधक्षिप्रानिश्रिता- सन्दिग्धध्रुवाणां सेतराणा-	

पुरुषार्थजिज्ञासा

मर्थस्यावग्रहादि ।	३९	केवलादर्वाक प्रातिभम् ।	५७
समयः ।	४०	न स्मृतिः ।	५८
कारणम् ।	४१	अनुमानाङ्गम् ।	५९
उपमानं प्रत्यभिज्ञाने ।	४२	नापूर्वार्थज्ञानम् ।	६०
सादृश्येन भिन्नता चेत् ।	४३	धारणादिकेऽपि ।	६१
विसादृश्ये नान्यदपि ।	४४	वर्त्तमानतया पूर्वता ।	६२
अस्तु चेत्त्र भावो द्वयोः ।	४५	अतीततयात्र ।	६३
अर्थापत्तिस्तर्केऽनुमाने वा ।	४६	स्मार्तं चाधुना ।	६४
न व्याप्त्यादि ।	४७	न सञ्ज्ञाऽनुभवस्मृति- मयत्वात् ।	६५
अस्त्येवान्यथाकल्पनानु- पपत्तेः ।	४८	विशिष्टबोधात् ।	६६
न पक्षधर्मतादि ।	४९	विनिगमनाविहः ।	६७
सति वा तथोपपत्त्यनु- पपत्तिभेदत्वाद्भेदोः ।	५०	अनुभवात् स्मृतेः ।	६८
आगमादिनापि सा ।	५१	विशकलितेन न पक्ष- धर्मतादिवोधः ।	६९
अभावसम्भवैतिह्यप्राति- मानां यथायथम् ।	५२	न तर्कः ।	७०
न भावात् पृथग्भावः ।	५३	अनुमानहेतुः ।	७१
तर्कादिस्तज्ज्ञानम् ।	५४	कल्पना ।	७२
सम्भव औत्पातिक्यादौ ।	५५	प्रत्यक्षादिभवा ।	७३
ऐतिह्यमागमे ।	५६	व्यभिचारिणी ।	७४
		नान्यथानुपपत्तौ ।	७५

सन्देशोदरः ।	७६	प्रमाणम् ।
निर्गमपरः ।	७७	न न वर्णनः ।
पनःपरिष्णामः ।	७८	श्रुतेःपदाममः ।
मंस्ताराज्ज्ञानम् ।	७९	न न तयात्वे प्रत्यक्षम्
नेहाया भेदः ।	८०	व्यानदासिकम् ।
तन्मूल ।	८१	आभ्यन्तरमपि ।
अपायः ।	८२	नेत्रनिकारादेः ।
तत्पूर्वकत्वात् ।	८३	अतीन्द्रियाणां न ।
अनिन्द्रियभवः ।	८४	सति तद्वेतौ ।
धृतधारणस्य ।	८५	न सम्बन्धप्रतिपत्तिः
नापूर्वता ।	८६	पारिशेष्यात्तन्निर्णयः
ज्ञायते नवम् ।	८७	स्मृत्यादीन्द्रियानि
नानुमानं व्याप्तेर्व्या-		योद्धवम् ।
प्तिप्रसङ्गात् ।	८८	श्रुतमपि ।
तद्गृह्यते न प्रत्यक्ष-		उपदेशापेक्षम् ।
प्रामाण्यम् उपदेशपर्यु-		नैकेन्द्रियादीनाम्
नुयोगादि च ।	८९	स्वाभाविकाक्षरोप-
व्यभिचारितोभयत्र ।	९०	नानुभूयते ।
तद्वत् प्रमाणम् ।	९१	आहारादिप्रव-
'प्रत्यक्षं' कथम् ।	९२	अस्ति च सञ्ज-
यत्र तज्ज्ञानम् ।	९३	न श्रुती-

द्रव्यतः ।	११४	कपच्छेदतापशुद्धम् ।	१३१
न तदभावे तत् ।	११५	पुजादि कथम् ? ।	१३२
दृश्यते वकुलादीनाम् ।	११६	विहारादिवत् ।	१३३
अकारणानि ।	११७	तदप्यसत् ।	१३४
तदन्तरा न तद्विषयो-		न संयमाचारः ।	१३५
पलम्भः ।	११८	तन्निमित्तं च तत् ।	१३६
परस्परव्याहृतम् ।	११९	ततो निर्वाणम् ।	१३७
लौकिकेऽपि ।	१२०	नान्यत्रैवम् ।	१३८
आप्तस्य तथा ।	१२१	अन्यफलभावात् ।	१३९
अत्रापि ।	१२२	अत्रापि देवत्वादि ।	१४०
न प्रत्यक्षः ।	१२३	अनुपज्ञादेः ।	१४१
मूर्त्तेश्वरितादागमाच्च ।	१२४	इतरत्रापि ।	१४२
अन्त्ये आत्माश्रयः ।	१२५	न शमाद्यनुष्ठानाभावात् ।	१४३
नेतरथापि तत्सिद्धेः ।	१२६	कारणानुरूपं च कार्यम् ।	१४४
अन्येऽपि ।	१२७	किञ्चित् कल्पितम् ।	१४५
स्युश्चेद् भवन्तु ।	१२८	नाविरोधात् ।	१४६
हितमयं मुमुक्षुगृहीतं		तदतथात्वे इतरदपि ।	१४७
पूर्वापराविरोधि च		आपेक्षिकं चादेशा-	
तद्वाक्यम् ।	१२९	न्तरम् ।	१४८
हिंसानृतादिप्रवर्त्तकं		व्याख्यानतोऽर्थ-	
नृशंसादिगृहीतं		प्रतिपत्तिः ।	१४९
चेतरस्य ।	१३०		

नाप्तोपदेशः ।	१५०	केन शिष्टम् ? ।	१६९
तदेव तदुपदेशः ।	१५१	गणभृद्भिः ।	१७०
दृश्यते चोल्लेखोऽप्यस्य ।	१५२	न सर्वज्ञाः ।	१७१
सर्वं चेत् ।	१५३	सर्वज्ञध्वनेः ।	१७२
अनागमिकम् ।	१५४	शब्दः ।	१७३
पुराणादि ।	१५५	न त्रणोल्लेख्यः ।	१७४
निर्मूलम् ।	१५६	सर्वदा क्रिम् ।	१७५
'अज्ञादि मूलम् ।	१५७	केवले ।	१७६
कथं व्युच्छेदस्तस्य		सर्वत्र ।	१७७
सर्वथा ? ।	१५८	व्याख्याने ।	१७८
प्रमाणपरावृत्तिः ।	१५९	न प्रत्यय आगमेषु ।	१७९
पुस्तकारोहणे ।	१६०	लब्धेर्गणधराणा-	
तत्कर्तृवचनम् ।	१६१	मवगतिः ।	१८०
पूर्वादितम् ।	१६२	अवर्णत्वे कल्पनैव ।	१८१
प्रतिनिम्नादिवत्		आयोपशमिकम् ।	१८२
सङ्कोचः ।	१६३	वाग्योगस्तेषाम् ।	१८३
न यथार्थता ।	१६४	कृतकृत्यः ।	१८४
पुराणादौ तु वाचैव न ।	१६५	देशतः ।	१८५
तदुद्धारः ।	१६६	निष्फला ।	१८६
तदेव चेदम् ।	१६७	तीर्थकृतकर्मक्षयकरी ।	१८७
दुपदेशः ।	१६८	तदुद्देश्यको बन्धः ।	१८८

पुनः ।	१८९	प्रत्येकं दुष्टत्वात् ।	२०९
न कपायादिः ।	१९०	जात्यन्तरम् ।	२१०
अव्यावाधो मुक्तः ।	१९१	दृष्टेष्टाविरोधि ।	२११
गणधराणां का कृतिः ।	१९२	अनेकान्तेऽनेकान्तः ।	२१२
ग्रथनम् ।	१९३	तद्गर्भं एकान्तः ।	२१३
अर्थो न तथा ।	१९४	प्रतिज्ञाविरोधः ।	२१४
विस्तृतः ।	१९५	नापेक्षिकत्वात् ।	२१५
तीर्थं कृच सर्वज्ञः ।	१९६	अनवस्था ।	२१६
अतस्तदाराधनैव धर्मः ।	१९७	व्याप्तेर्व्यापकतावत् ।	२१७
व्याख्यानमितरकृतम् ।	१९८	कथं सर्वज्ञोक्तता-	
परम्परामालम्ब्य ।	१९९	प्रत्ययः ? ।	२१८
अव्याख्यातं सूकम् ।	२००	अपां वायुयोनिता	
आप्ता एतेऽपि देशतः ।	२०१	दृश्यमानस्कन्धस्याप-	
अनाश्वासै मिथ्यात्वम् ।	२०२	रिमितांशताऽचित्ता-	
विपलवोऽपि मृतये ।	२०३	चला शब्दः पौद्गलिकः	
छन्नस्थस्यानाभोगः ।	२०४	क्षणे न व्यापकतास्य	
तच्छ्रद्धानेऽपि सम्यक्त्व-		यावच्छरीरं मनः	
मन्यत्राऽऽग्रहात् ।	२०५	जलादौ सजीवत्व-	
सर्वनयमयम् ।	२०६	मित्यादेरिदानीं तन-	
मिथ्यात्वम् ।	२०७	यन्त्रसिद्धस्य तदोप-	
न निरपेक्षाः ।	२०८	देशात् ।	२१९

कर्मबन्धाध्यवसाय- यथार्थप्रायश्चित्तो- पदेशादिभ्यः ।	२२०	गणधरेतरद्वन्द्वत्वादि- नाङ्गोपाङ्गादि ।	२३५
शरीराऽऽयुरादीनां फलपनातीतत्वम् ।	२२१	अधिकारपार्थक्यसुखा- धिगमायाङ्गाध्ययनादि ।	२३६
कतिचित् प्राक्का- लीनानां महास्थयादि- निर्गमादनुमास्यते ।	२२२	औदयिको भवः ।	२३७
अनन्तार्थता ।	२२३	क्षयोपशमहेतुः ।	२३८
परिमिताः शब्दाः ।	२२४	क्षयोपशमिकमेव ।	२३९
अनन्ता अर्थाः ।	२२५	अवश्यम्भावित्वात् ।	२४०
वाच्या अपि ।	२२६	यावद्रूपिप्रत्यक्षहेतुतया सिद्धिः ।	२४१
सर्वे न समोक्तिकाः ।	२२७	नानिन्द्रियं ज्ञानम् ।	२४२
वाच्योक्तेः ।	२२८	ज्ञानस्वरूप आत्मा ।	२४३
इतराज्ञानम् ।	२२९	ग्राह् न ।	२४४
नाभिधानानि ।	२३०	आवृतः ।	२४५
अनन्ताः ।	२३१	अधुनापि ।	२४६
सङ्ख्याविशेषः ।	२३२	यावद्विगममुत्पादः ।	२४७
ज्ञानमपि च ।	२३३	अनन्तानि द्रव्याणि ।	२४८
अतिदूरदर्शकदृश्यमाना- म्युधिपारमानज्ञानवत् मुक्तज्ञानवदा ।	२३४	द्रव्यपर्यायापेक्ष्यानन्तं क्षेत्रकालापेक्षयाऽ- सङ्ख्यम् ।	२४९
		षड्भेदम् ।	२५०

न विषयापेक्षम् ।	२५१	द्भवत्वात् ।	२६५
अनिमित्ताः ।	२५२	मिथ्यात्वादिः प्रमादः ।	२६६
स्थित्यादिभेदात् ।	२५३	अयथार्याफलं ज्ञानम् ।	२६७
अवधिरेव ।	२५४	समानः क्षयोपशमः ।	२६८
शुद्धदृष्टिवद्भेदः ।	२५५	ज्ञानावृत्तपादेर्न तु	
अप्रमादप्रवृत्ते मनः-		मिथ्यात्वोपाधेः ।	२६९
पर्यायः ।	२५६	न पञ्चज्ञानः ।	२७०
संयतस्य ।	२५७	अस्ति क्षयोपशमः ।	२७१
केवलमितरस्य ।	२५८	नोपाधिः ।	२७२
अप्रमादनिमित्तम् ।	२५९	न चेन्द्रियानिन्द्रिये	
अनेकधा केवलम् ।	२६०	सिद्धानाम् ।	२७३
सर्वज्ञेयविषयकत्वात् ।	२६१	न तत्तेषाम् ।	२७४
सर्वभावैकस्वामिसमान-		आत्मस्वरूपम् ।	२७५
स्थितिछन्नस्थप्राप्त्यादि-		न जडतयै प्रेक्षावद्यत्नः ।	२७६
भिरुत्तमान्त्यप्राप्त्या-		सयोगिनाम् ।	२७७
दिभिः क्रमः ।	२६२	न तदुपयोगः ।	२७८
आद्यत्रयं मिथ्यात्व-		क्षायिकं केवलम् ।	२७९
यतोऽज्ञानम् ।	२६३	चक्षुरचक्षुरवधिकैवलानि ।	२८०
रक्तादिकाचान्तरित-		चक्षुपाद्यम् ।	२८१
प्रदीपप्रभावदन्यथात्वात् ।	२६४	अप्राप्यकारि ।	२८२
नान्त्यद्वयमप्रमादभावो-		सर्वत्र ।	२८३

मनोऽन् ।	२८८	वाचसंभवात् ।	२८९
गयाऽप्येवमन् ।	२८९	न गार्ग्या प्रमोदय	
अध्यायन्निर्जित		श्रुतः कर्त्तव्यम् ।	२९०
दर्शनात् ।	२९१	गो-जनः योऽन् ।	२९१
अग्रहादनां क ।	२९०	प्रधनास्तेन ।	२९२
आग्रहेदे तथा ।	२९२	यन्मनि ।	२९३
विशेषप्रमानत्वान् ।	२९०	विभक्तद्वयम् ।	२९४
अपायाश्रयेक्षया वा ।	२९०	गामान्येनेति	
न दीर्घगृष्टस्य ।	२९१	प्रदीपोऽधीतवत् ।	२९५
विषयोपलम्भः ।	२९२	मनःपर्याये ।	२९६
श्रोत्रेण ।	२९३	आकारादिनैवोऽङ्गत्वात् ।	२९७
स्थानं तत् ।	२९४	अनाकारं चेदम् ।	२९८
शेषेन्द्रियजमचक्षुः ।	२९५	मनःपर्यायपश्यत्ता ।	२९९
स्पृष्टास्पृष्टद्वयद्वकृतो		सामान्यापेक्षया ।	३००
भेदः ।	२९६	तद् दर्शनम् ।	३०१
मनसापि ।	२९७	न गौणो विशेषः ।	३०२
तदपीन्द्रियं कथञ्चित् ।	२९८		

द्वितीयोऽध्यायः

उदयः कर्मपरिपाकः ।	१	विहायान्नाधाम् ।	३
बन्धादनन्तरम् ।	२	अवश्यं प्रदेशतः ।	४

अनुभागात् ।	५	तामसद्रव्यत्यागः ।	१४
निरर्थके यत्नः ।	६	क्षयोपशमाद्यपि ।	१५
अपूर्वादृष्टाय ।	७	साच्चिकद्रव्ययोगः ।	१६
न मोक्षः ।	८	जिनजन्मादिस्थान-	
प्रदेशेष्वन्नश्यं रसः ।	९	यात्रादि ।	१७
अत्यल्पः ।	१०	तिथ्यादि ।	१८
अवेदनाऽन्यथा ।	११	शुभाध्यवसायादि ।	१९
द्रव्यक्षेत्रकालभावभव-		नरादिभवः ।	२०
प्रत्ययः ।	१२	गतिकपायलिङ्गमिथ्या-	
दधिनदीतीरग्रीष्मकाल-		दर्शनाज्ञानासंयतासिद्ध-	
नीरोगतासिंहत्वादि-		त्वलेश्याश्चतुश्चतुस्त्रये-	
वन्निद्रादेः ।	१३	कैकैकैकपङ्भेदः ।	२१

इति आगमोद्धारक आचार्यप्रवर-मानन्दसागरसूरिपुरन्दर
विरचिता पुरुषार्थजिज्ञासा समाप्ता ।

सत्यासत्यमिश्रव्यवहार-
मनोवचनौदारिकवैक्रिया-
हार कृतन्मिश्रकर्मणानि

योगाः । १६

व्यापीने कर्मणो.

सर्वकर्मिणः । १७

व्यापीन्यमिन्द्रियः

सर्वकर्मिण्ये यन्त्रि-

मोनिषां योगाः । १८

द्वयं नोद्यत्क,

सर्वव्यवहार-

सर्वकर्मिण्ये कर्मण्येव । १९

सर्वकर्मिण्ये कर्मण्येव

सर्वकर्मिण्ये कर्मण्येव । २०

सर्वकर्मिण्ये कर्मण्येव । २१

सर्वकर्मिण्ये कर्मण्येव

सर्वकर्मिण्ये कर्मण्येव

सर्वकर्मिण्ये कर्मण्येव

सर्वकर्मिण्ये कर्मण्येव

सर्वकर्मिण्ये कर्मण्येव

दर्शनान्यपर्याप्ति
सञ्ज्ञिनि ।

कृष्णनीलहापोतयोः-
पप्रशुद्धा लेश्याः ।

सञ्ज्ञिपर्याप्तिपर्याप्ते

पद् नारदापर्याप्ते

(प्रथम) नारदाः शेषे

निष्ठाः (लेश्याः) ।

सत्यासत्यादीनां

सत्यासत्यादीनां शेषे

सत्यासत्यादीनां शेषे

सत्यासत्यादीनां शेषे

सत्यासत्यादीनां शेषे

सत्यासत्यादीनां शेषे

सत्यासत्यादीनां शेषे

सत्यासत्यादीनां शेषे

सत्यासत्यादीनां शेषे

सत्यासत्यादीनां शेषे

सत्यासत्यादीनां शेषे

त्रिचतुरष्ट-
तचतुःषड्द्विषड्-
द्विभेदाः । २८

एनरकविभङ्गमति-
तावधिज्ञानदर्शनक्षा-
शमिकसञ्ज्ञिपद्म-
कलासु पर्याप्ता-
र्याप्तसञ्ज्ञिनौ । २९

रे सासञ्ज्ञ्यपर्याप्तौ । ३०
जस्यां सवादरा-
र्याप्तौ । ३१

धावरे एकेन्द्रिये
स्थमानि चत्वारि
असञ्ज्ञिनि

प्रथमानि द्वादश विकले
द्वे द्वे त्रसेऽन्त्या दश । ३२

अयताहारतिर्यक्तनु-
कपायाज्ञानद्वयप्रथम-
लेश्यात्रिकभव्याभव्या-
चक्षुःनपुंसक-

मिथ्यात्वे सर्वे । ३३
केवलज्ञानदर्शनसंयम-
पञ्चकमनोज्ञानदेश-
मनोमिश्रे सञ्ज्ञि-
पर्याप्तः । ३४

वचनेऽन्त्यपर्याप्त-
पञ्चकम् । ३५
चक्षुषि त्रिकम् । ३६

स्त्रीनरपञ्चाक्षे चत्वा-
रोऽन्त्याः । ३७

अनाहारेऽपर्याप्तपट्कं
ससञ्ज्ञिद्वयम् । ३८

असूक्ष्मापर्याप्तं
सास्वादने । ३९

तिरश्चि सुरनारके नर-
सञ्ज्ञिपञ्चेन्द्रियभव्य-
त्रसे एकविकलभूदक-
वृक्षे तेजोवाय्वभव्ये
वेदत्रिकपाये लोभेऽयतेऽ-
ज्ञानत्रिके चक्षुरचक्षुषो-

यथाख्याते मनोज्ञाने
 सामायिकच्छेदे परिहारे
 केवलद्विके मतिश्रुताव-
 धिद्विक औपशमिके
 वेदके क्षायिके मिथ्या-
 त्वत्रिके देशसूक्ष्मसम्प-
 राये योगाहारशुक्ल-
 लेख्यास्वसञ्ज्ञित्रिद्वि-
 लेख्यानाहारे पञ्चचतुः-
 सर्वद्वयेकनवदशचतु-
 स्त्रिंदादशान्त्यचतुर्यतादि-
 सप्तचतुद्वयन्त्यद्वय-
 यतादिनवाष्टचतुरेका-
 दशाद्यत्रिस्वस्यत्रयो-
 दशद्विपट्सप्त-प्रथमान्त्य-
 युग्मयुगयत इति गुणाः । ४०

अनाहारे नरगतिपञ्चे-
 न्द्रियत्रसकायाचक्षुर्-
 नपुंसककपायक्षायिक-
 क्षायोपशमिकसञ्ज्ञिलेख्या-

पट्काहारमव्यमतिश्रुता-
 नधिद्विके निर्गमयतस्त्री-
 सास्वादनव्यज्ञानोपशमा-
 मव्यमिथ्यात्वे मुत्तरके
 स्थावर पकाक्षे पवने-
 सञ्ज्ञानि विकले
 मनोवचः सामायिकच्छेदा-
 चक्षुर्मनोज्ञाने केवलद्विके
 परिहारसूक्ष्मे मिथे देशे
 यथाख्याते
 कर्मण-सर्वाहारकद्विकौ-
 नौदारिकद्विकोनकर्मणौ-
 दारिकद्विकसवैक्रियद्विका-
 न्त्यवाग्युग् वैक्रियद्विको-
 नाकर्मणौदारिकमिश्रसा-
 वान्त्यमनोवागौदारिकद्विक-
 समनोवचश्चतुष्कौदारिकस-
 वैक्रिय सवैक्रियद्विकसकर्म-
 णौदारिकमिश्रा योगाः । ४१

सुरतिर्यग्नरायते त्रसयोग-
 वेदशुक्लाहारनरपञ्चेन्द्रिय-

सञ्चिन्मये चतुरचक्षुर्देश्या-

अक्षररूपाय चतुरधा-

सञ्चिन्नि एकद्वित्र्यस-

स्थावरे त्र्यज्ञानाभ्य-

मिव्यात्वसात्वाद्ने

केवलद्विके वायिक-

यथाख्याते देशे मिश्रेऽ-

नाद्वारे ज्ञानसंयम-

चतुष्कोपशमवेदका-

वधिज्ञानदर्शने-ऽमनः-

केवलद्विक-सर्वाऽकेवल-

द्विक-ज्ञानदर्शनद्विकाऽचक्षु-

स्वयज्ञानदर्शनद्वय-स्वद्विका-

नज्ञानत्रिक-दर्शनज्ञानत्रिक-

साज्ञानाऽचक्षुर्मनोज्ञान-

ज्ञानचतुष्कदर्शनत्रिका-

उपयोगाः ।

४२

एकाक्षसञ्चिभूदकवृक्षे

नास्त्विकलाग्निवाते यथा-

ख्यातसूक्ष्मकेवलद्विके

शोभे चतुस्त्रिभुवन्पङ्-

लेभ्याः ।

४३

(नरनास्कदेवतिर्यञ्चः)

स्तोकासङ्ख्यद्विकानन्तगुणाः ।

(पञ्चचतुस्त्रिद्व्येकाक्षाः)

स्तोकाधिरूपयानन्तगुणाः । ४४

त्रसस्तोकाग्न्यसङ्ख्य-

पृथ्व्यव्यान्वधिक-

वृक्षानन्तगुणाः

(पनोवाक्काययोगवन्तः)

स्तोकासङ्ख्यानन्तगुणाः । ४५

(पुंस्त्रिकलीवाः) स्तोत्र-

सङ्ख्यानन्तगुणाः । ४६

मानीक्रोधीमायीलोमी

अधिकाः । (क्रमेण) ४७

मनोज्ञानस्तोकाध्य-

सङ्ख्यमतिश्रुतसमाधिक-

विभङ्गासङ्ख्यकेव-

ल्यनन्तमतिश्रुताज्ञान-

समानन्तगुणाः ।

४८

हारकद्विको-ऽसुरायुष्काद्या
 ऽनिद्राद्विकपड्-असुरद्विक-
 पञ्चेन्द्रियशुभगपत्रस-
 नधानौदारिकतनूपाङ्ग-
 समनिर्माणजिनवर्णागुरु-
 लघुचतुष्कसप्तमो-ऽहास्य-
 रतिकुत्साभय-प्रथमपु वेदा-
 त्यक्रोधादिचतुर्भांगो-ऽलोभ
 सूक्ष्मन्ताः दर्शनचतुष्कज्ञाना-
 धृत्यन्तरायोच्चयशस्काः
 शेषाः । ५७

(इति प्रथमादिगुणस्थानेषु बन्धः)

नान्त्ये नरके सुरवैक्रिया-
 हारकद्विकदेवायुर्नरक-
 सूक्ष्मविकलत्रिकेकेन्द्रिय-
 स्थावरात्तमा न नरकोऽ-
 जिनो मिथ्यात्वे, ऽनपु मिथ्या-
 त्वहुण्डसेवार्तः सास्वादनो,
 ऽनन्तमध्याकृतिस हननाऽ
 शुभगमनीचस्त्रीदौर्भाग्य

स्त्यानगृद्वित्रिकोद्योततिर्य-
 ग्द्विकतिर्यग्नरायुष्को नरौ-
 दारिकद्विकऋपमः मिश्रः,
 सजिननरायुष्कोऽयतः, पङ्का-
 तो न तीर्थ माघवत्यां
 नरायुः । ५८
 नरद्विकोद्यो मिथ्यात्वे । ५९
 तिर्यगायुर्नपुंश्चतुष्कं
 सास्वादने । ६०
 अननन्तचतुर्विंशतिमिश्र-
 द्विकः सनरद्विकोच्चः । ६१
 तिरथि पर्याप्तोऽनरकपोड-
 शकः सास्वादने असुरायु-
 रनन्तैकत्रिशो मिश्रः । ६२
 ससुरायुरयतः । ६३
 अद्वितीयकपायो देशः । ६४
 अपर्याप्तोऽजिनैकादशः । ६५
 एकेन्द्रियपृथ्व्यम्युवृक्ष-
 विकलाः, न सूक्ष्मत्रयोदश
 सास्वादने वाय्वग्न्योर्जिनै-
 कादशनरत्रिकौचाः । ६६

एकैन्द्रियत्रिकं कल्पद्वये अनु-
 द्योतचतुष्कमासद्वारात् । ६७
 औदारिकमिश्रे नाहारपट्टकं,
 मिथ्यात्वे जिनपञ्चकं, सा-
 स्वादने तिर्यग्नरायुःसूक्ष्म-
 त्रयोदशकम् । ६८
 अनन्तचतुर्विंशतिसयते
 जिनपञ्चकम् । ६९
 सातं सयोगिनि । ७०
 न तिर्यङ्गनरायुषी कर्मणे
 वैक्रियमिश्रयोः । ७१
 न देवमनुजयोरायुरयतऔप-
 शमिकस्य, देशदौ सुरस्य । ७२
 लेख्यात्रये नाहारकम् । ७३
 तीर्थं मिथ्यात्वे । ७४
 (न)नरकनव तैजस्याम् । ७५
 द्वादशकं च पद्मायाम् । ७६
 उद्योतचतुष्कमपि शुक्लायां । ७७

(१४ गुणस्थानेषु उदयः)

उदये सम्यक्त्वमिश्रे अपि । ७८

१ अजिनाहारकद्विकमिश्र-
 सम्यक्त्वो २ असूक्ष्मत्रिका-
 तपमिथ्यात्वो नरकानुपूर्वीको
 ३ अनन्तकपायस्थानरैक-
 विकलाशानुपूर्वी विकमिश्रपुरु-
 ४ ससम्यक्त्वानुपूर्वी त्रयो-
 ५ प्रत्याख्याननरतिर्यगानु-
 पूर्वी वैक्रियद्विकसुरनरकत्रिक-
 दौर्भाग्यानादेयद्विको-
 ६ तिर्यग्गत्यायुर्नीचोद्योत-
 प्रत्याख्यानावरणसाहारक-
 द्विको ७ स्त्यानद्वित्रिकाहारक-
 द्विको ८ सम्यक्त्वान्त्यसद्वनन-
 त्रिको ९ हास्यपट्टको १० वेद-
 सञ्ज्वलनत्रिको ११ स्तोभो-
 १२ ऽनृपभद्विको १३ निद्राद्विकोपा-
 न्त्याऽज्ञानान्तरायपञ्चक-
 दर्शनचतुष्कान्त्योऽनौदारिका-
 स्थिरगमद्विकप्रत्येकत्रिक-
 संस्थानपट्टकागुरुवर्णच-
 तुष्कनिर्माणतैजसकर्मण-

कर्माधिः

वज्रदुःस्वरसुस्वरसाता-
सातान्यतरसजिनोऽन्त्यान्त-
सुभगादेययशोऽन्यतर-
वेदनीयत्रसत्रिकपञ्चेन्द्रिय-
नगत्यायुर्जिनोचः । ७९

तोदीरणाऽयौगिनि । ८०
आप्रमत्ताद् वेदनीयद्विका-
ऽऽयुषाम् । ८१

सत्ता आउपशान्तात्
सर्वासाम् । ८२

विजिनौ द्वितीयतृतीयौ । ८३
अदर्शनत्रिकानन्ता नत्रा-
ऽऽयुष्येकोऽनिवृत्तिः
क्षपकोऽप्यतात् । ८४

स्थावरतिर्यग्नरकातप-
द्विकस्त्यानगृद्धित्रिकैक-
विकलाक्षसाधारणद्वितीयोऽ-
प्रत्याख्यानप्रत्याख्यानावरण-
तृतीयः क्रमान्नपुंसकस्त्रीहास्य-

पट्टकपुंस्तुर्यं क्रोधमदमायोऽ
लोभान्त्यद्वितीयानिद्राद्वि-
क्रान्त्योऽज्ञानान्तरायदर्श-
नाऽदेवगमगन्धद्विकस्व-
र्शाष्टकवर्णरसतनुबन्धन-
संघातनपञ्चकनिर्माण-
संहननसंस्थानास्थिर-
पट्टकागुरुलघुचतुष्का-
पर्याप्तप्रत्येकोपाङ्गत्रिक-
सुस्वराणीचान्यतरवेद-
नीयान्त्यः । ८५
अन्त्यान्त्ये छेदः । ८६

(भावतद्भेदाः)

उपशमक्षयमिश्रोदय-
परिणामसंयोगजा द्विनवा-
ष्टादशैकविंशतित्रिपङ्-
विंशतिभेदाः । ८७
सम्यक्त्वचारित्रे । ८८
केवलज्ञानदर्शनदान-
लाभभोगोपभोग-
वीर्याणि च । ८९

सशेषोपयोगेभ्योऽनि । ९३
 गतिवेदकपागन्धेभ्योऽभिध्याता-
 शानसंयतसिद्धत्वानि ।
 जीवभव्याभव्यत्वानि ।
 चतुर्गतिषु परिणामोदय-
 जाः सोपशममिश्राः केवलि-
 नि च सक्षयजाः ।
 क्षयपरिणामज्ञौ सिद्धे
 उपशमश्रेणौ पञ्चजः
 धर्माधर्माकाशकालाः
 पारिणामिके ।
 पुद्गला औदयिके च । ९५

(सङ्ख्यातादिभेदः)

द्वितः सङ्ख्या ।
 योजनसहस्रोद्वेधाः सशिख-
 वेदिकान्ताः शतसहस्र-
 योजनायामा वृत्ताः पल्याः
 शलाकाःप्रतिशलाकमहा-
 शलाकाः अनवस्थित आदौ ।
 —सर्पपावगाढमानं परतः ।

पणिशेषं शलाकादौ सपेक्षेण
 पूर्णं नतुके रूपेणा शिष-
 युताः परासङ्गा सङ्घ-
 जघन्यं परीतासङ्घम् ।
 अभ्यासे युक्तम् ।
 पुनःपुनः स्वयुतासङ्घ-
 परीतयुक्तस्वयुतानन्तम् ।
 सर्वत्र रूपेणं पश्चिमं परम् ।
 मध्ये मध्यम् ।
 नानन्तानन्तमुत्कृष्टम् ।
 केचित्तु युवतेऽसङ्घे वर्गिते
 सप्तमं त्रिवर्गिते दशक्षेपे
 लोकाकाशधर्माधर्मैकजीव-
 प्रदेशस्थितिवन्धाध्यवसाया-
 नुभागयोगभागेत्सर्पि-
 णीतत्समयप्रत्येकनिगोद-
 क्षेपे त्रिवर्गे आद्यानन्तम् ।
 अभ्यासे तुर्यं सप्तमं च ।
 त्रिवर्गिते सिद्धनिगोदजीव-
 तरुकालपरमाण्वलोका-

शो क्षिप्ते त्रिवर्गे केवल-
के परम् ।

१०८

(ध्रुवबन्धः)

आवरणचतुर्दशक-
मिथ्यात्वकपायभयकुत्सा-
र्णचतुष्कागुरुलघुतैजस
तार्मणनिर्माणोपघातान्त-
रायाणां ध्रुवं बन्धः ।

१०९

(ध्रुवादयादिः)

ज्ञानचतुर्दश्यावरणमिथ्या-
त्वनिर्माणस्थिरास्थिरशुभा-
शुभतैजसकर्मणागुरुलघु-
वर्णचतुष्कान्तरायाणामुदयः ।
सम्यक्त्वमिश्रनरद्विकजिना-
युर्वैक्रियैकादशाहारक-
सप्तकोच्चमध्रुवम् ।
ध्रुवं त्रिगुणे मिथ्यात्वं
सास्वादने चानन्ताः
सम्यक्त्वमिश्रमिश्रे च ।

आहारकतीर्थयोर्न मिथ्यात्वम् ।

केवलद्विकावरणनिद्रा-

पञ्चकाग्रकपायद्वादशक ।

मिथ्यात्वानि सर्वथा शेषा,

वरणसञ्ज्वलननोकपाया-

न्तरायादेशतश्च घातिन्यः । ११५

सुरनरत्रिकोच्चसातत्रस-

दशकतनूपाङ्गवज्रचतुरस्रा-

नुपघातागुर्वादिसप्तकर्तिय-

गायुर्वर्णचतुष्कपञ्चाक्षशुभ-

गमाः पुण्यं पापे विवर्णचतुष्कम् ।

उच्छ्वासपराघातजिननाम

ध्रुवबन्धनवकचतुर्दृष्टिज्ञाना

वरणविघ्नभयकुत्सामिथ्या-

त्वान्यपरावर्ताः ।

क्षेत्रे आनुपूर्व्यः ।

घातिगोत्रजिनत्रसेतरत्रिक-

सुभगेतरचतुष्कोच्छ्वास

गतिजातिगमा जीवे ।

भवे आयुषि ।

नामभ्रुवोदयद्वादश ह-
 नूपाद्वाकृतिमंहनो-
 पघातसाधारणेनरो-गोता-
 नपपराघाताः पुद्गले । १२१

अष्टसप्तपडेकवन्ने त्रि-
 चत्वारो भ्रुवोऽज्जपावस्थिताः ।
 दशे नवपट्चतुर्णां द्विद्वित्रि-
 द्वाः सावक्तव्याः ।
 मोहे द्वयेकविंशतिसप्तत्र्य-
 धिकदशनवपञ्चचतुस्त्रिद्वये
 कस्मिन् नवाष्टदशद्विकाः ।
 नाग्नि त्रिपञ्चपडष्टनवविं-
 शतित्रिंशत्सैकेकस्मिन् पट्
 सप्ताष्टत्रयः शेषेष्वेककम् ।
 स्थितिः ।
 आयुपस्त्रयस्त्रिंशत् सागराः ।
 त्रिंशत् कोटाकेव्यः ज्ञानदर्शन-
 धनवेद्यान्तरायाणाम् ।
 सप्ततिमोहस्य ।
 नामगोत्रयोर्विंशतिः ।

अपमज्जो भ्रुवोः ।
 द्वादश शेषे ।
 शेषे भिन्नम् ।
 कृपाये विद्वानाप्यासाते
 मूक्षमणिफलविके आद्य-
 संस्थानसंहननमृदूलव-
 स्निग्धाप्यासुरभिषितमधुस-
 गुमगत्युभामुरद्विकस्थिर-
 पट्कपुष्परतिहास्वे चत्वारि-
 शत्त्रिंशदष्टादश दश परा ।
 शेषाकारसंहनने वर्णरसयो-
 थ द्विद्वयर्धवृद्धिः ।
 मिथ्यात्वे सप्ततिः ।
 नरद्विकस्त्रीसाते पञ्चदश ।
 विंशतिः शेषे ।
 जिनाहारकयोरेकान्तः ।
 अवाधा भिन्नम् ।
 तावद्वर्षशतान्यपरत्र ।
 नरतिरंश्वोरायुः पल्यत्रयम् ।
 सुरनारकयोः परम् ।
 एकविकलेन्द्रियेऽमनसि च

वृकोटीपल्यासह्यशांशौ ।
 नरूपक्रमेतरयोः पण्मासभव-
 यशोऽवाधा अन्त्यलोभज्ञान-
 र्शनघ्नविघ्ने यशउचे साते
 अन्त्यक्रोधमानमायासु पुंसि
 रा भिन्नाष्टद्वादशमुहूर्तद्वयेक
 मासपक्षाष्टवर्षाणि ।
 प्रपरा उत्कृष्टभक्तमिथ्यात्वा
 शेषे एकेन्द्रियाणाम् ।

ख्यासह्यशांशाना लघुः ।
 द्वित्रिचतुरक्षासञ्ज्ञानि पञ्च-
 विंशतिपञ्चाशच्छतसहस्र-
 गुणिता ।

सुरनारकयोर्दशसहस्रसमाः

शेषयोः क्षुल्लकः ।

भिन्नमवाधा । १५०

षोडश घनाः मुहूर्ते क्षुल्लाः ।

षोडशवर्गावलिकाः (क्षुल्ले) ।

सप्तत्रिंशच्छतत्रिसप्ततिः

प्राणाः (मुहूर्ते) ।

अविरतो जिनस्य पराम् ।

अप्रमत्त आहारकद्विकाऽ-
 मरायुपाम् ।

शेषाणां मिथ्यादृक् ।

विकलसूक्ष्मायुस्त्रिकसुरवैक्रिय-
 नरकद्विकं तिर्यङ्नराः ।

एकाक्षस्थावरातपान् ईशानान्तः

तिर्यगौदारिकद्विकोद्योत-

सेवात् सुरनारकाः ।

शेषाणां चतुर्गतिकाः ।

आहारकजिनयोरपूर्वो लघ्वीम् ।

सञ्ज्वलनपुंसोरनिवृत्तिः

सातयशउच्चावरणविघ्नानां

सूक्ष्मः ।

वैक्रियपट्कस्यासञ्ज्ञी ।

आयुषां सञ्ज्ञयपि ।

शेषाणां वादरपर्याप्तैकाक्षः ।

सादिध्रुवेतरोऽजघन्यः सप्तसु ।

साद्यध्रुवौ शेषत्रिके ।

आयुष्यु ।

सञ्ज्वलनावरणनवक-

विघ्नेऽजघन्यश्चतुर्धा

शेषत्रिके सायधुनौ ।

शेषाणां चतुर्धा ।

द्वितीयादाऽऽष्टममन्तः-

कोटीकोटी ।

नोनो मिथ्यादृक् सञ्जयभव्ये ।

यतौ वादरसूक्ष्मपर्याप्ता-

पर्याप्ते लघु सूक्ष्मेतरद्वये

गुरु द्वयक्षद्वये लघ्वपर्याप्ते-

तरे गुरु त्रिचतुरसञ्ज्ञिषु

लघुगुरुणा यतौ गुरु

देशे लघुगुरुणी सुदृक्-

सञ्ज्ञिषु स्तोकासङ्ख्याधिक७

सङ्ख्याधिक५ सङ्ख्य

सङ्ख्यगुणम् ।

सङ्कलेशेन ज्येष्ठा

विशुद्धेपरऽनरामरतिर्यागा-

युपाम् ।

सूक्ष्मनिगोदवादरविकला-

मनसमनआद्यपर्याप्तलघ्वा-

द्यद्विकगुरुपर्याप्तलघुगुर्व-

पर्याप्तत्रसगुरुपर्याप्तलघु-

गुर्वनुत्तरग्रैवेयकाकर्मनर-

तिर्यागाहारक्तनारकतिर्य-

ङ्नरदेवगुरुरसङ्ख्येयघ्नो

योगः ।

अपर्याप्ते प्रतिक्षणम् । १७३

असङ्ख्यलोकाः

सप्तस्वध्यवसायाः ।

आयुपोऽसङ्ख्यघनाः । १७५

सङ्कलेशविशुद्धिभ्यां तीव्र-

मन्दरसा अशुभाः ।

शुभा विपर्ययात् ।

शिलामहीरजोजलरेखा-

समैः कपायैः सङ्कलेशश्चतुः-

स्थानादिः, अविघ्नदेशघात्या-

वरणपुंसञ्ज्वलने द्विस्थानादिः

देशं सर्वं चैकं त्रिचतुः । १७६

औदारिकवैक्रियाहारकतैजस-

भाषाप्राणमनःकर्मणां वर्गणाः ।

ध्रुवाध्रुवप्रत्येकवादरसूक्ष्म-
 महस्क्रन्थान्तरित-
 शून्यचतुष्कं च ।
 अभव्यानन्तघनाणुर्जघन्य औदा-
 रिकादिग्रहणे अनन्तांशं यावत्
 ग्रहणं सर्वत्र ।
 कर्मणि जघन्यं सर्वं जीवा-
 भव्यानन्तघ्नरसप्रदेशम् ।
 प्राग् भाषाया अष्टस्पर्शाः ।

यथास्थिति प्रदेशाधिवयं
 वेद्ये विशेषेण ।
 स्वानन्तशः सर्वं घातिनाम् ।
 सुदृग्देशसर्वं विरतानन्त-
 दर्शक्षपकोपशमकोपशान्त-
 क्षपकक्षीणमोहसयोगायोगाः
 असङ्ख्यगुणनिर्जराः । १८६

गुणेष्वन्तर्मुहूतार्धपुद्गलौ ।
 परापरमन्तरम् ।
 द्वितीये पल्यासङ्ख्यांशो लघु
 मिथ्यात्वे पट्टषष्टिद्वयं गुरु ।

वादरसूक्ष्मा उद्धाराद्वाक्षेत्र-
 पल्योपमा योजनवृत्तपल्य-
 सप्ताष्टकृत्वोऽसङ्ख्यांशवाला-
 ग्रोद्धारसमयवर्षशतस्पृष्टा-
 स्पृष्टखप्रदेशैः । १९०
 कोटाकोटीदशकं सागरोपमे ।

औदारिकादिसप्ततदन्यतर-
 सर्वाणुपरिणामलोकप्रदेश-
 कालचक्रसमयानुभागवन्ध-
 स्थानोत्क्रमक्रममरणैर्द्रव्य-
 क्षेत्रकालभावपुद्गलपरावर्ताः
 सूक्ष्मवादराः । १९२

अक्लिष्टनिद्रदर्शनभय-
 कुत्साद्वितीयतृतीयकपाय-
 विघ्नज्ञानघ्नानाममोहा-
 युपामनुत्कृष्टश्चतुर्धा
 शेषे द्विधा प्रदेशे । १९३

योगप्रकृतिस्थितितदध्य-
 वसायानुभागप्रदेशरसाः

श्रेण्यसङ्ख्यांशासङ्ख्यधन-
चतुरनन्तगुणाः ।
सप्तरज्ज्वैकैकप्रदेशतद्वर्ग-
वर्गाः श्रेणिप्रतरघनाः । १९५

अनदर्शननपुंसकस्त्रीपुं-
वेदाननन्तसदृग्द्विकैका-
न्तरितानामुपशमः । १९६

अनमिध्यात्वमिश्रसम्य-
वत्वत्रयायुरेकविकलाक्ष-
स्त्यानद्वित्रिकौद्योततिर्य-
ङ्गनरस्थावरद्विकसाधारणा-
तपाष्टकनपुंस्त्रीहास्यादि-
पुंसञ्चलननिद्राद्वयविधना-
वरणक्षयः क्षपके । १९७

कार्याभ्यासादिकृतवैपम्यं
वीर्यं विघ्नघातजं वीर्यम् ।
असङ्ख्यलोकसमं प्रदेशेऽ
परम्परमपि ।

अनन्तासङ्ख्यसङ्ख्यगुणभागेषु
सर्वजीवासङ्ख्यलोकखांशो
त्कृष्टसङ्ख्याः ।

बन्धनसङ्क्रमोद्धर्तनाप-
वर्तनोदीरणोपशमनिधत्त-
निकाचनानि करणानि ।
बद्धवध्यमानानां बद्धयमाने
सङ्क्रमः । २००

यथाप्रवृत्तापूर्वांनिवृत्तयः
करणान्यात्मपरिणामाः ।

पर्वतिथ्यनुष्ठानम् ।

नत्वानन्त्रेन्द्रमाहन्त्यं जगत्त्रितयपाचनम् ।
व्यवहारमनुष्ठानं पर्वतिथ्याः प्रकाशयते ॥१॥

चतुर्दश्याष्टम्युद्दिष्टा- पौर्णमास्यो लवणपाथोधि- वेलावर्धनात् लोकानुभाव- जानि पर्वणि । १	सूत्रकृताङ्गस्थानाङ्ग- व्याख्याप्रज्ञप्तिज्ञातधर्म- कयोपासकदशाङ्गविपाक- श्रुतौपपातिकदशाश्रुत- स्कन्धवचनात् श्रावक- चारित्राचारो ध्रुवः । १०
व्याख्याप्रज्ञप्तिज्ञात- धर्मकथानीवाभिगम- वचनात् । २	स्मृत्यादिष्वपि । ११
वायुवृद्धिस्तन्निदानम् । ३	त्रिपिटकेऽपि । १२
वायुसमा न गतिभर्तेः । ४	पाक्षिकत्वात् प्राक्चतुर्दशी । १३
श्वासप्राणवायवधिकमायुः । ५	पश्चान्तत्वे न पाक्षिक- चातुर्मासिकसांवत्सरिकाणि । १४
रागिणां भयावहा अष्टम्यादयः । ६	समान्तान्येतानि । १५
यथामनःमंजिलेश्या । ७	महाविदेहादिषु अहो- रात्रान्ते न दैवसिकरात्रिके । १६
स्थैर्यशुद्धिहेतुराहारादि- त्यागस्वाध्यायादिरूपः	दिवसाद्यतिचारशोधकानि । १७
पौषधोपवासः । ८	अर्वाग्यामद्वयात्ते । १८
पर्वपौषध इत्यनर्थान्तरम् । ९	न दिनसमाद्यन्ताः । १९

लोकोत्तरे दिनद्रापष्ट्यैक-	
पष्ट्यंशभावात् ।	२०
सूर्योदयारम्भाः ।	२१
प्रतिपूर्णपौषथात्रवास-	
राद्युक्तेः ।	२२
जीतो व्यवहारः ।	२३
आरम्भादासमाप्तेर्न ।	२४
मूलगुणप्रत्याख्यानविरोधः ।	२५
नैकस्मिन् पर्वतिथिद्वयम् ।	२६
अप्रायश्चित्तप्रायश्चित्तप्रायश्चित्ता-	
प्रायश्चित्तयोर्महामिथ्या-	
त्वापातात् ।	२७
क्षये संस्काराद्व्यपदेशः ।	२८
तत्र त्रयोदशीतिव्यपदेशस्या-	
प्यसम्भवात् चतुर्दशेवेति-	
व्यपदिश्यमानत्वादिति	
चोच्यतेः ।	२९
लौकिकी वृद्धिः ।	३०
अतिरात्रं दिनवृद्धिः ।	३१
कर्मसूर्यवर्षयोस्ता-	
वृद्धन्तरम् ।	३२

अन्यथा पृष्ठपष्ट्यंशनुद्वेः ।	
चतुर्दश्याममावास्यायामित्यु-	
र्नद्वयोः पर्वसञ्ज्ञा ।	३३
क्षयवृद्धयोः पूर्वोत्तरयोः	
पर्वतिथिरिति प्रवोपः ।	३४
द्वितीयाद्या ज्ञाने, कल्याण-	
कतिथ्याद्या दर्शन इति	
स बोधप्रकरणम् ।	३५
गीतार्थाचीर्णा इति	
हीरसूरयः ।	३७
'भववन्वीये'त्याद्युक्तिश्च-	
रित्रकाराणाम् ।	३८
द्वितीयाद्या एवेत्युत्थापकाः ।	३९
तृतीयांश आयुर्वन्धात्	
पर्वणीति ।	४०
क्षयवृद्धयोरनवस्थानम् ।	४१
पर्वाद्यन्तयोर्जन्मायुर्वन्ध-	
मरणापत्तिः ।	४२
पर्वांशको वन्धशुभ इत्यपि	
प्रायिकम् ।	४३

वर्तित्यनुष्ठानम्

अनियततपश्चाराध्यानि
कल्याणकानि कल्याण-
कजनितं पर्वत्वम् । ९०
एकतिथावप्यनेकतदाराधना ।
विशेषे सोत्तरदिना । ९२
भविष्यद्वर्षेऽपि । ९३

दीपावलिज्ञानमदशम्य-
क्षयवृत्तीयादीन्यहोरात्रिकाणि ।
आचतुर्भ्यः परावृत्तिः । ९५
पूर्णिमापाते परावर्तेत
चतुर्दशीपूर्णिमे त्रयोदशी-
वर्तुर्दशयोः । ९६

विस्मृतौ त्रयोदश्यां
चतुर्दशीकरणस्य प्रति-
पदापातात् प्रतिपदि । ९७
न लोप एकस्मिन्
वा द्वयम् । ९८

वाऽर्थो बहुव्रीहिरिति
मूलत्वम् । ९९
सङ्ख्येयत्वात् । १००
अन्भावप्रसङ्गात् । १०१

साङ्कर्यात् । १०२
व्यवहारविरोधः । १०३
पर्वक्षयवृद्धयोः 'क्षये-
पूर्वे'त्यादिविरोधात् । १०४
मङ्गलादिग्रहगतिज्ञापकं
नाधुनाऽऽप्तवचनम् । १०५
चन्द्रसूर्यनक्षत्रचारा
अपि नाप्तोक्ता व्यवहारे । १०६
पौषापाठवृद्धयुक्तिर्मोहः । १०७
द्वाषष्टितमादिहानिरपि । १०८
लौकिकज्योतिषा-
वलम्बात् । १०९
संस्कारः । ११०
निष्फलः । १११
दीक्षादिषु तन्मात्रव-
लम्बात् । ११२
प्रासादादिषु तत् । ११३
तिथिष्वेव प्रघोषः । ११४
उदयवत् पर्व । ११५
क्षयवृद्धयोः पूर्वोत्तरयोः । ११६
बलवानपवादः । ११७

कृत्रिमसञ्ज्ञाऽभावे		पञ्चदशानां दिवसाना-	
विशेषात् ।	११८	मित्यादि प्रौढिवा-	
आराध्यत्वाभावः शेषासु ।	११९	दानुगम् ।	१३१
न, चतुर्दश्याः प्राचल्यम् ।	१२०	त्रयोदशादीनामपि	
प्रागन्योपस्थितौ-		भावात् ।	१३२
विशेषे शक्त्यभावे पाक्षिकादि-		चतुर्मासीनामपि माघा-	
तपसां पश्चात् करणात् ।	१२१	दिघ्वापत्तेः ।	१३३
रोहिणीपञ्चम्यौ		फाल्गुनद्वितीयापाढ्योर्धु-	
मिलन्त्यावपि ।	१२२	गमध्यान्त्ययोर्दर्शनात् ।	१३४
समावेशोऽपि सांवत्सरिके ।	१२३	वार्षिकेऽभिवर्धितगणने	
आचरणा बलम् ।	१२४	परुर्दभिवर्धितत्वं	
बृद्धौ त्रयोदशीवृत्तृतीयायाः ।		कल्पितम् ।	१३५
क्षये क्षयवत् ।	१२६	म्लेच्छा अपि नैवम् ।	१३६
न समावेशो लघुपर्वणः ।	१२७	कल्याणकादितपो	
पाक्षिकादिषु दैवसिका-		विषयप्रधानम् ।	१३७
भावापत्तेः ।	१२८	रोहिण्यादि त्वाद्य-	
चतुर्दशीत्रिके आचीर्णा		स्थानिनाम् ।	१३८
चातुर्मासिकत्रयी ।	१२९	भोक्षशास्त्रशुश्रूषानाध्यं	
न तु समाविष्टा		विपाद्यनुष्ठानमप्यु-	
पाक्षिकत्रयी ।	१३०	पदेश्ये ।	१३९
		अनन्ताः सिद्धा एवम् ।	१४०

तथ्यनुष्ठानम्

- धेषु विशेषात् । १४१ नामाभेदो व्यावहारिकः । १५५
 रूपशुद्धं तत् । १४२ अमिवृद्धगणनं वर्षवस्थाने ।
 त्वारोपः । १४३ तद्धि साधनप्राप्त्यपेक्षम् । १५७
 धूपं दत्त्वा जिनवरेन्द्रेभ्य' प्रागपि । १५८
 इत्याद्युक्तेः । १४४ देवदानवव्यन्तरज्योतिष्क-
 व्यवहार्ये व्यवहारे सः । १४५ विद्याधरा महिमादिना
 धनिधनपतिव्यवहारे तदाराधकाः । १५९
 दभावात् । १४६ आपाढ्यादिवद्भाद्रप्रतिवद्धम् ।
 नामस्थापनादीनां मिथ्या- पञ्चप्रतिक्रमणवच्चात्
 भावात् । १४७ सर्वक्षेत्रीयश्रावका अपि
 अतद्वच्च इत्यादौ व्यवहार- तदाराधका एव । १६१
 तात्पर्यं तदः । १४८ साधुसद्भावाभावयोः । १६२
 नैपां पञ्चकवृद्धिः । १६३
 खाद्यः पूर्णिमाव्यवहारे- नियतपौषधिका उदायनादिवत् ।
 चतुर्दशीव्यवहारी । १४९ नान्यदा सामायिके वाधः । १६५
 तद्वच्चेतरौ न व्यवहारे । १५० न चाहारत्यागादिषु । १६६
 परिवर्त्तनशीलः । १५१ सावग्रानुमतेः । १६७
 प्राग् भुक्तिबहुलः । १५२ न चाविधिः । १६८
 त्रयोदशमासादिवादोऽ- प्रायश्चित्तानुक्तेः । १६९
 प्यभिवर्धितेतरयोराधुनिकः । अन्तरायः । १७०
 पाक्षिकादिषु न त्रयो- १५४
 दशदिनाद्युच्चारः ।

- मुहूर्त्तमानादीनां सामा-
 यिकादित्वादिनरात्रितदुभय-
 व्यवहारार्थे प्रतिनियत-
 दिवसशब्दः । १७१
- धरणकालार्थो न तु
 ग्रहणकालार्थः । १७२
- यावत्कथिकप्रतिपक्षत्वात् । १७३
- दुर्वाराऽतिथिसंवि-
 भागस्यापि पर्वकर्तव्यता । १७४
- पर्वोत्तरे दिने । १७५
- दानोच्छेदोऽन्यदा । १७६
- तदतिचाराणां परिहार्य-
 त्वादत्रतिदानदृष्टान्ताच्च
 न स भिन्नो दानात् । १७७
- अदत्ताऽभोगविशेषस्तु-
 सामान्यश्राद्धधर्मः । १७८
- नियमात् पर्वानुष्ठानं
 पौषधः । १७९
- पौषधप्रयकारिष्वपि
 चतुर्दश्यादिपाठात् । १८०
- उभयसन्ध्यं सामायिका-
 करणवत्तदा तदकरणे-
 न्यूनता श्राद्धत्वस्य । १८१
- अन्यसामायिकानिषेध-
 वदेतस्यान्यदा न तिषेधः । १८२
- प्रतिमात्राहिविष्युभय-
 मित्युक्तेः । १८३
- बहुशउभयसन्ध्ययोर्निर्व-
 विरोधः । १८४
- न च प्राक् स्वाद्याद्य-
 जिनदत्तात्तन्निषेधोक्तिः । १८५
- न चाद्यः जिनेश्वराचार्याः । १८६
- नवाङ्गी(स्थानाङ्ग)-
 प्रशस्त्यादिषु तच्छिष्यै-
 स्तथानुदितेः । १८७
- जिनचन्द्रधनेश्वरादि-
 भिस्तद्वंशजैरपि । १८८
- कूर्चपुरीयं जिनेश्वरं
 जिनवल्लभो गुरुमाह
 पष्टिशतकविशेषावश्यका-
 दर्शादिषु । १८९

वतिथ्यनुष्ठानम्

न च दूर्लभराजसत्ताऽ

शीत्यधिकसहसे । १९०

तदायास्त्रयोऽपि तदा

जावालपुरे । १९१

स्पष्टमष्टकवृत्त्यादौ । १९२

कल्पितो वादः । १९३

सद्भूतनिह्वासासद्भूतोद्-

भावनपाठलोपनृतन-

क्षेपनिन्दा इति स्वाद्यधर्मः । १९४

तद्व्यञ्जकस्त्वशसा धर्म-

बहुमानार्था । १९५

स्लेच्छकृताऽर्हिसाया यथा । १९६

मरीचिप्रतिवोधिताने-

कनृपदीक्षावत् । १९७

मार्गानुसारिणोऽपि मार्ग-

कृत्यस्यानुमोदनावत् । १९८

सदंशमात्रं तु तच्चे

निरूपचरितेतरधर्माख्या-

पकस्य न दुर्मापितता

भ्रमणं च तन्मूलम् । १९९

जैनीयमोक्षश्रद्धायां

शुक्लपाशिकतोचिता । २००

नैवं चात्मोच्छेदमुक्ति-

यादिनां तथाभावः । २०१

अभव्यानामपि व्यावहा-

रिकाभोगिकमावात् । २०२

न च प्राक्पञ्चदशशताब्द्याः

खाद्याभिधानम् । २०३

पर्वप्रतिनियतदिधसयो-

र्थान्नरत्वे मौग्ध्यं

श्रीहरिमद्रादीनाम् । २०४

तपाशब्दोपलब्धिस्त्रयो-

दशशताब्दीतः । २०५

'सुविद्विये'त्यत्र 'स्वरयरिये'ति

'सुरवररुद्धे'त्यत्र च

स्वरयररुद्धे'ति च पाठ-

परावृत्तिर्धर्मैव खराणाम् ।

समाना चतुष्पयी । २०७

पूर्णमायां प्राक् पाशिक

मिति कुविकल्पः । २०८

तिरस्काराद्यपमारेऽपि

थाचेष्टनात् । २३४

प्रल्पनिर्ग्रन्थत्वोक्तिः । २३५

मन्तद्रव्यश्रामण्यमप्येवम् ।

शास्त्रप्रामाण्ये भाव-

श्रामण्यम् । २३७

।सम्भ विख्यातमहत्त्वानाम् ।

दर्शनीयमोहाद्युपशमादौ

स्वाभाविकम् । २३९

उदन्धस्य मार्गश्रद्धावत् । २४०

अन्यथा जैनाभासा

अपि जिनप्रामाण्यवाचः । २४१

श्रुतवाक्यानुपलब्धिं

यावद्गुरुनियोगाज्ञाने । २४२

श्रुताप्रामाण्ये महत्तमं

मिथ्यात्वम् । २४३

लाभे रत्नस्य तत्क्षेप्टवद् । २४४

बलवती भवितव्यता । २४५

अभव्यस्वभाववत् । २४६

अनन्ताः प्रतिपातिनः । २४७

आप्तोक्त्यैव विश्वासः । २४८

सूक्ष्मा बुद्धिरावश्यकी । २४९

विधातोऽन्यथा । २५०

न हि जाड्यं रक्षाहेतुः । २५१

दर्शनशुद्धं ज्ञानम् । २५२

चारित्रं मोक्षद्वारम् । २५३

'तद्द्वेषी चे'त्युक्तेन

जिनवचःप्रामाण्योक्ति-

विश्रम्भस्थानम् । २५४

स्वान्यमतपोपशोपपराणां

यत्किञ्चिदनन्ता-

नुबन्ध्यौघ्यादनन्त-

संसारवर्धनम् । २५५

गालिप्रभृतेरपि विषयशुद्धेः ।

स्वरूपं न वलेशाय । २५६

तथाविधानां तद्भावे

परिणत्यवलोकनम् । २५८

यूकाभयाद् वस्त्रपरित्याग-

वन्न तत्तद्भयात् सन्मार्ग-

परिहारः । २५९

शास्त्रन्दसर्भेऽपि तथा-

विधानां तद्भावात् । २६०

- दुर्जनानां परिहारो- दूरतः ।
 नैते श्रवणार्हाः । २६२
- राशुदयवदत्रोदययुक्तत्वं न ।
 'पडिपुणं' पोसहमि'त्युक्तेः ।
 प्रतिक्रमणप्राधान्यात् तत्काले ।
 आमध्यत्वात्तत्काला-
 नियमात् । २६६
- अद्वाप्रत्याख्यानं
 सूर्योदयादनुत्ते । २६७
- 'उगए सूरै' वचनात् । २६८
- अनागतस्य तत् । २६९
- प्रातः प्रत्याख्यानवेला-
 रम्भास्तः । २७०
- अर्वागुदयादेकादशप्रति-
 लेखना इति । २७१
- भाद्रशुक्रप्रतिपदि पारणं
 कल्पपष्ठान् । २७२
- निधिप्रधानान्यष्टम्यादिपौषधाः ।
 तत्र प्रधानाः कल्याण-
 कल्पिन्यः । २७४
- रथनिष्क्रमणाऽमाघाता-
 दयोऽपि । २७५
- विपाकेक्तेर्हिंसावृद्धा-
 अष्टम्याद्या लौकिके । २७६
- मदनत्रयोदश्यादयस्तिथयः ।
 नागपञ्चम्यादीनि पर्वाणि । २७७
- तदुभयपरिहार्य तिथिः । २७८
- साधुसाध्वीभावकश्राविकाः ।
 वर्षावस्थानापेक्षा पञ्चमी-
 दशम्यादीनां पर्वाख्या । २८१
- सूर्यप्रज्ञप्त्यादिष्वपि । २८२
- पूर्णिमेति केशकाराद्याः । २८३
- आधुनिकज्ञैना द्वितीयाद्याः
 प्रतिपन्नं पट् । २८४
- चतुष्पर्वीत्याद्या द्वादश-
 शतकात् । २८५
- अन्यतमां तिथिमुद्दिश्येति
 तत्रार्थभाष्यम् । २८६
- पौषधोपवास इत्याख्या
 व्रतस्य । २८७
- पौषध इत्यर्वाह् । २८८

एगर्त्तितिवचनात् केवला
 रात्रिकस्तिथिनियमहीनश्च ।
 चतुर्विधे नियमात्
 सामायिकम् । २९०
 साकारोच्चारे विवक्षा । २९१
 जावनियमप्रतिज्ञायां
 त्र्यन्तं सामायिकं
 जात्रपोसहंति नियमे । २९२
 शतोऽप्याहारत्यागः । २९३
 कल्याणकाद्युत्सवस्तदोत्तरे
 तस्मिन्नाहंते । २९४
 दक्षे प्राधान्यं तदाऽधुना तिथौ ।
 दीपावलौ लोकस्य । २९६
 शेषपर्व तिथिषु लौकिक-
 मनुष्यम् । २९७
 उत्तरार्धपार्थक्ये हेतुः । २९८
 संस्कारे गौरवम् । २९९
 सूत्राणां सर्वत्र सोपस्कारता ।
 क्षये वेदस्यासम्बुद्धता । ३०१
 पूर्वा तिथिरित्यस्य वृद्धा-
 वित्यस्योत्तरेत्यस्य च । ३०२

पर्व तिथेः पर्वतिथिसञ्ज्ञा-
 नुष्ठानयोरित्यध्याहारः । ३०३
 सत्त्वासत्त्वे अनपेक्ष्य
 प्रत्याख्यानकालो
 व्यपदेशमूलम् । ३०४
 अशक्यपरावर्तौ तिथ्युदयो । ३०५
 सत्त्वासत्त्वे च । ३०६
 नातीतानागताराधनेतरे । ३०७
 नाव्यपदेशे व्यवहारा-
 नुष्ठाने । ३०८
 तद्विद्भ्यः सः । ३०९
 सञ्ज्ञाहीनो लौकिके-
 तरभ्रष्टः । ३१०
 आगम आचरणा च मार्गः । ३११
 बलवत्युत्तरा । ३१२
 प्रायश्चित्ते । ३१३
 उद्देशादिष्वपि । ३१४
 'करणओ'ति वचनात् । ३१५
 सामाचारीति । ३१६
 पशुषणादिपरावृत्तेरप्य-
 प्रामाण्यापातात् । ३१७

यावत् सम्भव इति-
 पूर्वतरा । ३१८
 पूर्णिमेतिव्यपदेशात्
 चतुर्दशीनामलोपापत्तिः । ३१९
 व्यपदेशो व्यवहारसम्मतसत्ये ।
 लोकेऽपि जन्माष्टमी-
 शिवरात्र्यादौ । ३२१
 माघमाश्वये तत्रयोदश्या
 निषागत्रिव्यपदेशः । ३२२
 द्वादशमासाः सवत्सर
 ह्यनुवादः । ३२३
 शुभान्वयार्थे भाषाशाधि-

वयनियमेऽपि अर्धवत्
 मास इत्यनेकशः रूप-
 सूत्रोक्तिः ।
 अशित्यधिके विनवत्सर्गि-
 पि नवमशतकेऽभिर्भि-
 नियमेऽपि सविसम्प-
 इत्युक्तिः स्वामुखवपेदा-
 'अज्ज वे'त्सुतोः ।
 वर्षादिना विश्रवतिर्कमे-
 वस्यानेऽपि नो कथं न-
 उवायणाधितर्पिनिर्वा-
 पञ्चम्यपेक्षयेत् ।

युपनिषद्

तुर्दश्यादिषु पौषधनियमोऽ-
पारिणाम् ।

क्षये पूर्व तिथेः ।

येदशीतृतीयास्वीकारे
भायत्यां चतुर्दशी-

स्वीकारात् प्रत्याख्याना-
वरणाप्रत्याख्यानानन्ता-
नवन्धिपातः ।

भिमापञ्चमीक्षये न
चतुर्दश्यादिपूर्व तिथि-
लापः ।

क्षयस्यास्वीकारे वृद्धेरपि । १

दिनैकषष्टिद्वापष्टयं शमा-
नोत्तरे तिथिः । २

चतुष्पञ्चाशदादिपञ्च-
ष्यन्तघटिका लौकिके । ३

अनियताद्यन्ता । ४

उदयस्पर्शसूर्योदयाद्यन्ताऽऽ-
राध्या । ५

क्षय आद्या । ६

परे वृद्धिरपि । ७

विधिनियमौ क्षयवृद्धयोः

पूर्वोत्तरयोः सञ्ज्ञापूर्विकाऽऽ-

राधनेति । ८

पूर्वसञ्ज्ञानाशान्त्यो-

दयिकी त्वाख्यानात् । ९

ऐतिह्यमपि । १०

१७ उदयवत्या निर्देशोऽन्यत्र

क्षयवृद्धिप्रसङ्गात् । ११

पूर्वाह्णव्यापित्वादिना

निर्देशोऽहोरात्रिकपौषध-
तपोत्रह्माऽभिग्रहादिवाधः । १२

आज्ञामङ्गादयश्च ततः । १३

अष्टम्यादि उद्देशवत्या-

राधना । १४

नाखण्डा क्षयवृद्धयोः । १५

नोत्तरे मासोद्देश्यका । १६

कल्याणकादीनि पूर्वा-
त्तरयोरुचितः पर्वावाधया । १७

चन्द्रकर्मणोः कर्मसूर्य-

योर्दिनमानविश्लेषे

-

.

7'

..

1

- तिथिदिनहानिवृद्धिः । १८
- लौकिकाश्रयणैतिल्लम् । १९
- सूर्योदयवती प्रत्याख्यानवे-
लागता वा तिथिरित्यस्य
न तावत् कालमाराधयेति
न तत्प्रभृत्याराधयेति पर-
तिथिसूर्योदयमर्यादयाऽऽराधये-
त्यर्थः आद्ये प्रत्याख्यानाना-
गतविषयताव्याघातः द्वितीये
अष्टम्याद्युद्देश्यकनियम-
पालनेऽपि मूलगुणाद्वाप्रत्या-
ख्यानभङ्गादि पौषध-
पालनाय तृतीयविकल्पः । २०
- अन्ये उदयवतीषु सप्तम्या
दिष्वष्टम्यादितिथेः सञ्ज्ञाया
अभावे तदाराधनाया
अपि । २१
- किञ्च परसूर्योदयं विना
पूर्वतिथेरेव व्यपदेशो
युक्तः । २२
- सप्तम्यादिष्वष्टम्यादि-
- तिथिधृतिर्नैव युक्ता 'क्षये
पूर्वं'ति प्रघोपात् समग्राया
अष्टम्यादित्वव्यपदेशो
युक्तः । २३
- लौकिकलोकोत्तरान्यतर-
पञ्चाङ्गमाश्रयणेऽपि
विधानादौ सस्कारस्या-
वश्यकता । २४
- तिथ्युद्देशेन विधानोक्तेः । २५
- पञ्चाङ्गे उद्दिष्टतिथेर्वृद्धिहानी
यतः । २६
- सूर्योदयाभावतद्द्वयव्याप्ती ।
अभाववस्तु तत्र । २७
- विधानं तु सकलतिथि-
विषयकम् । २९
- उत्तरे नियता अष्टम्याद्याः
प्रतिमासम् । ३०
- ज्ञानपञ्चम्याद्या वार्षिक्यः । ३१
- आद्यपर्वतिथेः क्षयवृद्धी
भागसमाप्तिमत्यां तदाख्या-
यधने । ३२

द्वितीयस्याः पूर्वतरा । ३३
लौकिका अपि तत्तदाख्या
पूर्वकमाराधका जन्माष्ट-
म्यादिषु । ३४

उदयस्पृष्टाऽपरसूर्योदयान्तं
व्यपदेश्यव्यास्तितथयः । १
प्रातः प्रत्याख्यानवेलाया-
मास्मभस्तासाम् । २
उदयानुसारेण दिवस-
व्यवहाराः । ३
एकपष्टेर्भावात् । ४
आपाहीतः पञ्चाशदुक्तेः । ५
षष्ठीसूर्योदये संवत्सरोक्तेः । ६
तास्तितथयः सूर्योदय-
माप्नुवन्तः (न्त्यः) । ७
इतरस्यां क्रियमाणायाम्
अयुक्तेः । ८
इति अद्यवासरे तस्मिन्
दिने चोक्तेः । ९
अन्यथा मिथ्याव्यपदेशः । १०

प्रतितिथि तद्भावापत्तेः । ११
समाप्तावपि साङ्कर्यम-
अक्षीणपर्वणोऽपि
तदपाताच्च । १२
भोगाधिकसम्पूर्णताग्रहवतां
प्रतिवन्दी । १३
पर्वतिथिक्षयवृद्धयोर्वि-
पर्ययः 'त्रयोदशीचतु-
र्दश्यो'रिति 'त्रयोदशी-
व्यपदेशाभाव' इति
'चतुर्दश्येवे'ति 'औदधिक्ये-
वे'ति त्रयोदशीवर्धन-
मित्यस्य चोक्तेः पट्टक-
पत्रादिवचनात् । १४
लोकेऽपि जन्माष्टमीविजया-
सफलादीनाम् । १५
आराधना तिथ्यनुगा
नान्यथा । १६
सर्वदाऽनियमेन । १७
तिथिष्वन्यथा । १८

वादविवरणम् ।

नन्वा यादीर्भसिंहं धी-वीरं शिवपयोदितिम् ।

वादे विवरणं किञ्चित् स्वाभ्यवोधाय रच्यते ॥१॥

यावन्निर्णयं यावत्स्फूर्ति	प्रथमतृतीयतूर्यपट्टत्रयोदशा-
च वदन् वादः । १	थतुङ्गाः । ६
प्रारम्भकप्रत्यारम्भकौ वादि-	शेषा यथामम्भवं
प्रतिवादिनौ । २	द्वित्रयङ्गाः । ७
जिगीषु-स्वतत्त्वनिर्णानीषु-	वादिप्रतिवादिसभ्यसभा-
परस्वतत्त्वनिर्णानीषु-क्षायो-	पतयोऽङ्गानि । ८
पद्मिकक्षायिकज्ञानिसंयोगात्	निग्रहानुग्रहक्षमः सभापतिः । ९
पाडश वादाः । ३	व्यवस्थापकाः सभ्याः । १०
द्वितीयपञ्चमान्त्या न । ४	वादप्रतिवादाभ्यां माधन-
वादसाहचर्योः साहच्य-	दृषणं वादिप्रतिवादिकर्म । ११
गौतमयोरनुद्गौतमवीरयो-	मानी क्रूरो द्वेष्या मूढः
रिन्द्रभृत्यग्निभृत्योः	शुष्केऽनर्थहेतुः । १२
शिष्यगुचोः प्रबुद्धगौतम-	लाभार्थं छलजात्यादि-
वीरयोः केशप्रदेशिनोः	प्रधानो दुःस्थितो विवादेऽति-
केशिप्रबुद्धप्रदेशिनोः केशिगौ-	पातलाघवफलः । १३
तमयोः प्रबुद्धगौतमवीरयोर्वीर-	परलोकप्रधानो मध्यस्थः
गौतमयोर्वीरपाखण्डिनो-	ज्ञातस्वशास्त्रो धर्म्यं धर्मप्रति-
वीरौतमयोश्च क्रमेण । ५	पत्ति-मोहनाशफलः । १४

जात्वेवाभव्यस्य ।	७७	निह्वत्ताद्यपि ।	९०
न भव्योच्छेदः ।	८०	शासनद्रोहाश्रद्धाने ।	९१
सर्वदानन्तभागो निगोदस्य ।		तद्भवोभवानन्त्यनियमः ।	९५
अवगाहनाभेदेऽपि सूक्ष्म-		परिणामशुद्धेरननुभवोपि ।	९६
बादरनिगोदजीवानन्त्यं		दुर्लभवोधिकाः ।	९७
बहुसमम् ।	८२	सिद्धिक्षेत्रानभिधाने	
अनाद्यतीतवदनागतोऽ-		सङ्ख्यानां स्थूलानाम् ।	९८
नन्तभागः ।	८३	वीरसप्तविंशतिभववत् ।	९९
भव्यानां मुक्तिः ।	८४	प्रज्ञापनीयैपैव ।	१०
अन्ययोगव्यवच्छेदः ।	८५	दृढग्रहारिमुख्याणां न	
सामर्थ्यप्राप्तेः ।	८६	द्विसा न वैराद्यनुबन्धिनी ।	१०
वर्षाभावे बीजाङ्गुराभाववत् ।		‘चत्वारिपंचवेइदिये’त्यादि-	
न बीजकर्करसाम्यम् ।	८८	वन्निषेधाय आगामिभद्र-	
न कार्यगम्या योग्यता ।	८९	त्वस्य नानन्तप्रतिबन्धाय ।	१०१
तथाभव्यत्वाद्यथाकाल-		अविरुद्धं तदानन्त्यम् ।	१०३
व्यावहारिकता-नरत्व-ग्रन्थि-		अव्यवहारिकाः अनादयः ।	१०४
भेदविरत्यादि ।	९०	निगोदानन्तभागसिद्ध-	
सहकारिणः परिणामवृद्ध्या-		सङ्ख्यानुपपत्तिरन्यथा ।	१०
दिकाः ।	९१	सिद्धयसमसङ्ख्य	
अप्रतिपातसङ्घ्यासङ्घ्यान-		व्यावहारागमः ।	१०१
न्तकालपतितत्वादि ततः ।	९२		

तिथिदर्पणः ।

भोक्षमार्गप्रदं वीरं नत्वा युक्त्यागमोक्तिभिः ।

भव्यानां धर्मशुद्धयर्थं क्रियते तिथिदर्पणः ॥१॥

ननु तिथीनां-पर्वतिथीनां हानिः स्यान्नवा ?, स्यात् चेत्
तत्तिथिपर्वतिथिनामाङ्किताऽऽराधना कथं कार्येति ।

उभयेषामपि हानिर्ज्योतिष्कगणितेन स्यादेव, परं
पर्वतिथेर्हानावपि गणितापेक्षयाऽऽराधनायां न हानिः, किन्तु
गणपाठीपूर्णिमाया गणितापेक्षयाऽऽवश्यकक्षयेऽपि श्रीनिशीथ-
शाश्रुतस्कन्धनिर्युक्तिचूर्णिकारैः तस्याश्चतुर्दश्याः सञ्ज्ञाम-
नीय पूर्णिमेति प्रतिपादनात् पूर्वायाः अपर्वतिथेर्व्यपदेशं
रित्यज्य तत्र पर्वतिथेर्व्यपदेशं कृत्वैव तत्तत्पर्वकृत्यविधानं
वेधेयम् । तच्चतरङ्गण्यमत एव चतुर्दश्याः क्षये त्रयोदशी-
व्यपदेशं परिन्यज्य चतुर्दश्या एव व्यपदेशः कार्य इति
पट्टमुक्तम् । तद्दिनं त्रयोदशीनाम्ना व्यपदेशारं तु मूर्खशेखरकोट
थापितः । ताम्रयुक्तसुवर्णाभरणे स्वर्णाभरणदृष्टान्तेन दृढीकृता
न तत्र तद्व्यपदेशकृतिरिति ।

ननु पर्वतिथेर्गणितेनागतायां हानावाराधनायां पूर्वस्या
व्यपदेशं निरस्य तत्र क्षीणायाः पर्वतिथेर्व्यपदेशं कृत्वा च
न्नामाङ्किताऽऽराधना क्रियते, परं यदि पूर्वाऽपि सा
पर्वतिथिर्भवति तदा किं कार्यमिति चेत् ? ।

तादृशे प्रसङ्गे पूर्वतन्मीमपर्वतिथिं निरस्य तत्र पूर्वां पर्वतिथिं व्यपदिश्य तदाराधना कार्या, द्वितीयदिने च गणित-फलागतां पर्वतिथिं निरस्याग्रेतना पर्वतिथिः कार्या । यथा पूर्णिमामावास्योर्हानो त्रयोदशीं निरस्य चतुर्दशीकृत्यं तत्र चतुर्दशीमिति व्यपदिश्य कार्यं, चतुर्दशीदिने च चतुर्दशी-सञ्ज्ञां निरस्य तत्रामां पूर्णिमां वा क्षीणां सतीं व्यपदिश्य तत्राऽमापूर्णिमयोर्थायथमाराधना कार्या । एवमेव भाद्रपद-शुक्लपञ्चम्याः क्षये तस्याः सांवत्सरिकत्वापगमेऽपि पर्वतिथि-त्वस्यानपगमात्तृतीयायाः स्वव्यपदेशं निरस्य चतुर्थीं च व्यपदिश्य सांवत्सरिकं कार्यं, द्वितीयदिने च तस्याः पञ्चमीं व्यपदिश्य तत्कार्यं कार्यम् ।

ननु 'उदयं मि जा तिही मा पमाणमियरीइ कीरमाणीए । आणाभंगऽणवत्थामिच्छत्तविराहणं पावे' ॥१॥ त्ति प्रमाणेऽ-
 विवादास्पदे जागरुके किमेवमौदयिकयोस्त्रयोदशीचतुर्दशो-
 र्यपदेशाभावः कथ्यते ? इति । सत्यं, 'नहि मूर्खाणां ग्रामा
 वसन्ती'ति न्यायः सत्यापित एव भवद्भिः । यतोऽत्रोदयका-
 लीनायाः स्वल्पाया अपि पर्वतिथेः समस्तदिनं यावद् व्याप्तिं
 प्रमाणशब्देन निर्दिशति, निषेधयति चैवं कृत्वा पूर्वाह्लादिव्याप्तां
 तिथिमभ्युपगन्तृनिति यथास्थितोऽर्थो न बुद्धो भवद्भिरिति ।
 किञ्च-गाथेयं दानिवृद्धिप्रसङ्गं विहायैवोपयुज्या । अत एव
 एतस्या गाथायाः अनन्तरमेव 'अह जइ कहवि न लब्भंति

ताथो सूर्यगमेण जुत्ताथो'त्यादिगाथा पठिता । यदि
 चादयमन्तरेण तिथेरप्रमाण्यमितीव्यते तर्हि क्षीणायां पर्वतिथौ
 पञ्चाङ्गे दृष्टायां तदाराधना मूलत एव तद्दुदयाभावात्
 त्यक्तव्या । अनुदितायां नव्योत्थापकमतेन च पूर्वापर्वतिथि-
 सञ्ज्ञायां तिथौ पर्वतिथिनामाङ्कितमनुष्ठानं विधेयम् ।
 विधाने चैव विधे कृते इतरप्रमाणीकरणाद् ध्रुवा आज्ञाभङ्गादयो
 दोषा नव्यसम्मूर्च्छिमात्थापकानाम् ।

किञ्च—यद्युच्येत—अस्त्यस्माकमवने प्रचलं साधनं
 श्रीउमास्वातिवाचकप्रघोषः—'क्षये पूर्वा तिथिः कार्ये'तिलक्षणः,
 सत्यमग्नि, परं सोऽनुदिताया अपि क्षीणत्वेन पर्वतिथेरा-
 सूर्योदयादाऽऽपरसूर्योदयं व्यपदेशार्थं पूर्वापर्वतिथिव्यपदेशस्य
 निवारणायैवोपयुज्यते । एवं च प्रघोष एव भवद्विहितोद-
 यैकान्ततात्पर्यविरोधं सन्धत्ते । न च पूर्वापस्वाधितार्थं वचः
 शासने जैने शोभाचहं' तन्मा चलनाक्षमगोग्राहकवोद्गसदृशीं
 भवन्तो दशामन्वयासुः । अपि चानुदयवत्यामपि पर्वतिथौ
 पर्वतिथिं व्यपदिश्य तत्पर्वतिथिनामाङ्कितं पाक्षिकपौषधादिकं
 कुर्वतां श्राद्धानां कथमाज्ञाभङ्गादयो दोषाः प्रभवन्ति? इत्यपि
 तद्वेद्म इव नैव विचारितं भवद्भिः, न च विचारितं
 भवद्भिरेतदपि—यत्क्षीणायां पर्वतिथौ पर्वस्यां तद्व्यपदेशम-
 पर्वतिथौ कृत्वा तन्नामाङ्कितकार्यकरणे कथं लगेयुराज्ञाभङ्गा-
 दयो दोषा ? इति ।

ननु तर्हि पूर्वाह्णव्याप्तिसाक्षात् पर्वतिथिव्रतस्य स्वीकारे कथं ते आजाभज्ञानो देवा ? इत्यपि न प्रतिपादितमिति चेत् 'श्रुणु १, प्राणपानयो न त्वत्पुत्रस्युनां मन्वां तच्छ्रवणसमीक्षायां, ययमं तादाश्या गृह्णन्मदपीणां मत्सूर्योदय-मसृशन्ती तिथिः पञ्चमे ह्यष्टमं प्रत्यापि क्षीणोति व्यपदेश्या । अल्पकालमपि या सूर्योदयं नेत् स्पृशेत् । तर्हि सा तत्सूर्योदयवति दिवसे व्यपदेश्येति अनज्जोतिर्विदां सिद्धमेवैतत् । ततः पर्वतिथिनामाङ्कितेषु प्रत्याख्यानपौषादिषु कार्येष्वपि सर्वेषामयुज्यते, सर्वेषामद्धाप्रत्याख्यानानां सूर्योदयापेक्षमेवोचारात् । 'उगमण मूरेण'त्यादि पाठोऽप्येतदेवाख्याति । पूर्वाह्णादिव्याप्तिसती तिथिमभ्युपगच्छद्भिः स्पष्टमेवान्यथा व्यपदिश्य पर्वतिथिं लुप्तमेवेत्याज्ञाभङ्गः । अनवस्था तु स्वयं प्रत्याख्यानदेवसाक्षिकगुरुसाक्षिकतत्करणतत्पारणतत्तिथि-सत्कपाक्षिकादिप्रतिक्रमणक्रियाप्रभृतिषु क्रियासु क्वाऽपि काञ्चित् तत्क्रियामुद्दिश्य तत्तत्पर्वतिथेर्व्यवहारं करोति, सूर्योदयनियन्त्रणस्यानभ्युपगमात् । तदेवमाज्ञाभङ्गानवस्थे सुष्ठुतरं वाधेते परपक्षे ।

ननु मिथ्यात्वाख्यस्तृतीयो देव उच्यते स आज्ञा-भङ्गोऽप्येव वेति ? चेत् तदुत्थः स तदुक्त्यैव गतार्थः स्यात्, परमत्र सोऽन्यथैव यः सूर्योदयादासूर्योदयं पर्व-तिथिं नाभ्युपगच्छेत्, परं भोगो यदा तस्या आरभ्य

यस्तदारतः पर्वतिथिसत्त्वं तत्क्रियामारभेत, समाप्ते च तद्भोगे तन्नामाङ्कितक्रियां प्रत्याख्यानादिकमुज्जेत् । ततश्च स्पष्ट एवाद्वाप्रत्याख्यानमर्यादाया अश्रद्धानाद्रात्रिभोजनादे-
स्तथोक्तिवशेनाभ्युपगमात् कर्त्तव्यत्वेन स्पष्ट एव मिथ्यात्वदोषः ।
संयमादिमूलात्तरगुणाविराधनाऽपि पौषधप्रत्याख्यानादीनाम-
न्यथाकृतेन निरूपयितुमशक्येति स्पष्टा एवाऽऽज्ञाभङ्गादयश्च-
त्वारोऽपि दोषाः पूर्वाङ्गव्यापिन्याः पर्वतिथेरभ्युपगमे इति ।

इदमत्रावधेयं—यस्मिन्नहनि या तिथिः सूर्योदयं
स्पृशति सा तस्मिन्नेव समग्रेऽहनि मन्तव्या तत्सूर्योदयादपर-
सूर्योदयं यावदेव । तथा च पूर्वदिने पर्वतिथेर्बहुस्त्वो वा
भोगोऽकिञ्चित्करः । तत्र तन्नामाङ्कितानामनुष्ठानानामकरणे
उत्तत्तिथिनामाङ्कितनियमस्वीकारस्य क्षतिः । यतो न सा
तिथिः पूर्वतिथिसूर्योदयस्पृष्टा, सूर्योदयस्पर्शवत्यां च पर्वतिथौ
प्रापर्वप्रवेशेऽपि तत्र दिने तत्पर्वतिथिनामाङ्कितकृत्यानां ब्रह्म-
वर्षसचिच्चत्यागादीनामकरणे च स्पष्टो नियमभङ्ग इति ।
अत्रमिदं 'उदयमि जेत्यनेन तिथेरारम्भः सूर्योदयात्
प्रवसानं चापरसूर्योदयान्त एवेति नियमनेन सिद्धिमायातम् ।
पश्च जिनप्रभश्चतुर्दश्याः क्षये त्रयोदश्यां चतुर्दशीपर्वतिथि-
नामाङ्कितकरणं विधिप्रपायामभ्युपयन् चतुर्दश्या भोगवाहुल्यं
तुत्वेनाऽऽह तत्त्वकिञ्चित्करम् । यतो ब्रह्मीनामुदयवतीनामष्ट-

तत्परं विधिच्यवहेजं विद्यापण्याराध्य तौ गोपभगवाराधनेति ।
 ननु कल्पिताः पर्वतियमः ? इति । प्रतिमासप्रष्टमी-
 नतुर्दशी पूर्णिमाऽमासाश्वेनि नान्यतीक्ष्णाः षट् विधिह्येषां
 पर्वतियम आगमाभिप्रायेण, सुविदितमीमासा-नान्यभिप्रायेण
 तु द्वितीयापञ्चम्यष्टम्ये ह्यदशी-नतुर्दशीपञ्चदशीह्येषाः प्रति पर्व-
 षट् तियमः । एताश्च कालपाविद्येण पर्वतिययो मताः ।
 अक्षयतृतीयायास्तु कार्यपाविद्यस्तिथय इति पर्वतियमः ।
 कालाश्च नैकवानेके, कार्याणि लोकाने-हान्यडर्शनं स्युरेवेति ।
 ननु कालपाविद्यपर्वतियीनां कार्यपाविद्यपर्वतियीनां श्रवे
 पञ्चाङ्गे दृष्टे आराधनाविधौ भेदाऽस्ति कश्चिदिति ? अस्तीति
 प्रतिपद्यस्व । कालपाविद्यतियीनां श्रवे नियमेन पूर्वस्या
 व्यपदेशं निरस्य शीर्षाया अपि कालपाविद्यतियेर्व्यपदेशं
 विधाय कालपाविद्यपर्वतियिराराध्या, कालस्य क्रमव-
 र्त्तित्वाद्युगपद्वृत्तित्वाभावाच्च । कार्यपाविद्यपर्वतिययस्तु
 द्विविधा तिथिनामाचरणान्वितास्तद्रहिताः । आद्या अक्षय-
 तृतीयाद्या, द्वितीया श्रीऋषभादिजिनादीनां च्यवनादिकल्याणका-
 दियुता । तत्राद्यायां कालपाविद्यपर्वतियिवद् व्यपदेशाराधनादि-
 परस्यां तु सहैव एकद्वयादिकल्याणकानां, भिन्नभिन्नतपसो
 बृद्ध्याऽऽम्नायादिति । ननु कालपाविद्यपर्वतियि- तिथिनामा-
 चरणान्वितकार्यपाविद्यतियेर्व्यपदेशस्य युगपत्पाप्तौ कार्य-

चन्द्रसंवत्सरे सूर्यप्रज्ञप्त्यादिषु तिथीनां षट्कं पात्यते, सांशत्वाच्चान्द्रवर्षस्य । कौटिलेयादिषु षड् दिनानि पात्यन्ते, चान्द्रसंवत्सरस्य निरंशचतुष्पञ्चाशदधिकत्रिशतदिनमानाभ्युपगमेन निरंशस्याभ्युपगमः । कर्मसंवत्सरस्तु सर्वेषां मतेन निरंशषष्ट्यधिकत्रिशतदिनमान एव । साम्प्रतीनपञ्चाङ्गानि दिनापरपर्यायं रव्यादिवारमेवैकं द्वयोस्तिथ्यो रक्षयित्वा दिवससप्तयमेव विदधत इति वारदिनतिथिनामैक्यमेवैषां तच्चत इति ।

ननु लौकिकपञ्चाङ्गेनियततया यदि तिथीनां क्षयस्तदा एकाकिन्याः स्वपर्वतिथेः पर्वानन्तरवर्तिन्याः पर्वतिथेः क्षये स्याभिमतपर्वणामाराधनाय कां व्यवस्थां कुर्वते लौकिका ? इति चेत् । न ते नव्योत्थापका इव पर्वतिथीनां क्षीणत्वं साङ्ख्यं वेच्छन्ति । लौकिका अपि भाद्रपदकृष्णाष्टम्यादीनां

परं वृद्धावष्टम्यादीनां प्रागहोरात्रस्य नियमविधानबलादष्टम्या-
दिव्यपदेश्यत्वस्याभावेऽपि द्वितीयसप्तम्यादिव्यपदेश्यत्वं कुत ?
इति । आनवमीसूर्योदयं यावत् 'उदयंमी'त्यादिवाक्येनासद्-
भोगाप्यष्टमीति न्यायसिद्धं व्यवहारमनुसृत्याऽष्टमीसूर्योदयं
सप्तमीव्यवहाराद् द्वितीयाद्यास्ता सप्तम्यादयः आत्रिपष्टितम-
सूर्योदयं यावदेकपष्टितमाया एव तिथेः शास्त्रेऽपि
व्यपदेशोऽस्त्येव द्विषष्टितमतिथिभोगसन्त्वेऽपीति ।

नन्वेवं वृद्धौ हानौ च पर्वतिथीनां नियतसङ्ख्याका-
देरस्तु पूर्वास्यामपरस्यां च क्रमेण तद्व्यपदेशाराधनादि, परं
पूर्वासामपर्वतिथित्वे मप्तम्यादीनां व्यपदेशाभावो द्विव्यपदे-
शादि च यदि स्यातां न तत्र विरोधः कस्यचनापि, परं
यदि ताः क्षीणा वृद्धा वा यदि पूर्णिमामे भवेतां, तदा
का गतिः ? यतस्तत्पूर्ववर्त्तिन्याश्चतुर्दश्याः पर्वतिथिरूपत्वात्
तद्वानिद्विर्भावयोः स्वीकारापत्तिरापद्यते दुर्निवारा, नियत-
सङ्ख्यासञ्ज्ञादिनियमोऽप्येवं कृता चाऽऽमूलचूलं
विशीर्येत अकृतेऽपि तथाकरणे पूर्णिमामावास्यायोर्भा-
नेर्द्वैतश्च स्वीकारापत्तिस्तथाविधा दुर्वारैवेत्युभयतः पाशा-
रज्जावापतिता वयमिति चेत् । सत्यं, 'यावत्सम्भवस्ता-
वद्विधि'रिति न्यायमनवबुध्यमानाश्चेद् भवन्तो भवेयुरेव तथा
पाशपतिताः, न च तत्र वः शरणं कोऽपि परमुक्तन्याप-

अधिदणः

वबुध्य चेद्भवन्तस्तमवलम्बयेयुस्तर्हि त्रयोदश्या हानिवृद्धिर्वा
 भवेदेव भवतां कान्दिशीकानां त्राणपरेति । नन्वस्त्येप न्यायः,
 शरणं भवेच्चोभयतः पाशकर्त्तने, परं 'न्याया हि स्थविर-
 यष्टिप्राया' इत्यनेकान्तिकं तच्छरणं, शास्त्रप्रवृत्तिश्चेष्टार्था,
 इष्टश्रौदयिक्यामेव पर्वतिथौ तद्व्यपदेशादिभावः । यत उक्तं
 विचारसारादौ—'उदयवईसु कायव्व'ति । अत्र चोदययुक्ताया
 अपि चतुर्दश्यास्तच्चेन व्यपदेशाद्यभावोऽनिष्ट आसजति ।
 ततो नापगता कान्दिशीकताऽस्माकमिति । सत्यं, शास्त्रमपि
 तेषामेव शासनत्राणार्थकं भवति, ये स्युर्न यथाश्रुतग्राहिणः ।
 शाविधानां तु तदेव शास्त्रं 'मातृवत्परदारेष्वि'तिपाठात्
 एङ्गनालिङ्गनादिकारकबोद्धवत् परमबाधाहेतुरेव ।

ननु किमत्र तर्हि तच्चमिति ? चेच्छृणुत, नहीदम् 'उदयमि-
 तेही'ति उदयवईसु कायव्व'ति पाठश्च पर्वतिथेरुदयवतीत्व-
 मुदयवत्यामेव च तद्व्यपदेशादिकृति सूचयति । तथैकान्ताग्रहे
 च क्षीणानां सञ्जाराधनादि समूलमुच्छिद्येत, तासामुदयवतीत्वा-
 भावात् । वृद्धासु च तासु द्विःसञ्ज्ञाव्यवहृत्याराधनादि कार्यं
 स्यात्, द्वयोरप्युदयवतीत्वात् । नियतसङ्ख्यासञ्ज्ञादिनियमश्च
 च चूर्यत एव शतश इति । ननूकितस्तत्रभवतो भवतः श्रुता,
 परं न विश्रुतयशा यतः—शास्त्रेषु तावदपवादानां प्रवृत्तिः शतशः
 न चापवादा बाधका इति च, 'उदयमी'त्यादय उत्सर्गाः, 'क्षये
 पूर्वे'त्याद्याश्चापवादाः नैभिश्च बाधाः तेषामिति । क्षयवृद्धिप्रसंगा-

मिति । सत्यं, परमभाविताद्यभागार्थस्य तत्तथाविधमेवावतिष्ठेत् ।
यदा चासूर्योदयादपरसूर्योदयं तिथीनां व्यपदेशादि कार्य-
मिति नियमो मनोमन्दिरमाविशेत्तदैवापरभागोद्घाटनस्यावसर
इति नोद्घाटितोऽपरभागः । उद्घाटयते चाधुना स भवता-
मनधानां जिज्ञासापूर्यते । आदौ तावत् पूर्वोक्तनियमं समुत्सृज्य
भोगकाले तत्तत्तिथीनां तत्तत्तिथ्यादिव्यपदेशादि ये कुर्युस्ते
'अहोरत्तं जाव पडिपुण्णे पोसहे'त्ति 'उग्गए सूरिए'त्यादि
'पाणहारदिवसचरिमंति सेसदिवसं रत्तिमित्यादीनि चापरि-
मितान्यखिलमहोरात्रं यावत्तिथिव्यपदेशादिरूपाणि, भगवदा-
गमवाक्यानि भज्येद्युरेव । अनवस्था- तु शासननिरपेक्षयाः
प्रवृत्तेरादरणीयतायां स्फुटैव स्फुटितमतिमताम् । अवसारा-
द्व्यान्तसिद्धां सूर्योदयमध्ये तिथिममन्वानः श्रद्धासद्बोधादि-
व्यपगमाद्रत्नत्रयीमनापद्यमानो मिथ्याचवतरलितहृदयः स्याद् ।
विराधना च प्रत्याख्यानादिलोपजा निरावाधेति स्पष्टमूढतां
भोगवत्यास्तित्थ्या व्यपदेशादिष्विति । एतेषां च दोषाणां न
कणोऽपि 'क्षये पूर्वे'त्यादिप्रघोषप्राचल्येन पूर्वोत्तरयोर्व्यपदेशा-
राधनादिष्विति मतिमतां मान्यतमः पन्था एषः । ननु तत्तद्-
पर्वतिथिनामाङ्कितेषु पाक्षिकाद्यावश्यकादिकालव्यापिन्यो यदि
परिगृह्य तद्दहोरात्रमर्यादया तत्तत्पर्वतिथीनामङ्गीकारे कथ-
मात्तामङ्गादयो दोषाः समुत्पद्यन्ते ? । यतो यथा चतुर्दशयुग्म-
युता कैश्चित्परिगृहिता तामाश्रित्य च तद्वासरे तन्नामाङ्कितं

पन्थाः सामाचारीमवश्यमपेक्षेत । यत एकविधेऽपि शास्त्रमार्गे
सामाचारीणां वैचित्र्यं विदुषामविरुद्धमेवेति । तथाविधायाः
सामाचार्यां दर्शनमावश्यकमिति चेत् । सत्यं उक्तं, परं यत्
शास्त्रे स्पष्टतया न निर्दिष्टं तत्रैव सामाचारीणां वैचित्र्यं ।
लोकानुभावसाधिते शास्त्रीयविध्युपेते विधौ न वैचित्र्यं
सामाचारीणाम् । अन्यथा सर्वाण्यपि जगद्वर्तिपृथीयमतानि
स्वस्वसामाचारीनाम्ना संवरनिर्जराद्वारा मोक्षसिद्धिमासादये-
युरिति । शास्त्रसिद्धशोधयुक्तायां पर्वतिथिव्यपदेशाराधना-
मार्ग इति नावश्यकं तत्र सामाचार्यां दर्शनमिति । ननु
शास्त्रसिद्धे तर्हि सांवत्सरिके चातुर्मासिके च कथमाचरणा-
ऽपरपर्याया सामाचारी पृथग्रूपा, यतस्तौ पञ्चम्यां पञ्चदश्यां
च क्रमेण शास्त्रसिद्धौ, आचर्यते च चतुर्थ्यां चतुर्दश्यां
चेति । शास्त्रसिद्धेऽपि तथासामाचारीदर्शनपृच्छा नाज्जा-
वश्यकीति चेत् । 'अंतराधि य से कप्पइ'ति शास्त्रनिर्दिष्टं
पन्थानमनुमृत्त्यैव पष्ठीमनादृत्य चतुर्थी सांवत्सरिक
पर्वतिथित्वेन मात्रपदशुद्धीया प्रवर्तिता, तत्परावर्ती च पूर्वी
तत्पञ्चोत्तमपत्तिदिनमानान्तररक्षणयाऽऽप्याह्याः कतिमथाथ
तद्वदेव च कालगुण्याथ परावर्तः । पाक्षिकपरानुगतव्यप-
त्तितुष्कापञ्चदश्यादसम्बद्धमेव । यच्च 'तद्वसेण पश्चिमापि'ति
सर्वविधव्यपदेशविशेषेणारिधातोद्घोषणादिप्रसङ्गे ननु
नोक्तिरस्य पाक्षिकगुणैरेव व्यवहारादिति । न च पाक्षिके

सावर्णो वासवः, पथात्तनाः कथं तमन्वशाष्टः परावर्चम्?
 इति । नो कथं तं स्यति उभायगावित्तर्षिचि सांवत्सरिका-
 तिक्रमे मूलप्रायश्चित्तापत्तिधेति न शाश्वोक्तिः किं न
 स्यात्ते, येनाग्न्यदमेवं प्रलयते इति कृतं प्रसङ्गं ।
 ननु तु तथासामाचारीदिष्ट्या चलतीति सा प्रदर्शयते-
 प्रादी वैतज्योतिष्कगणितमपेक्ष्य प्रतिपुगमन्त्यापाठवृणिमायाः
 एव एव स्यात्, तथाप्यवग्यानपर्युपणाप्रक्रमे आचारप्रकल्पा-
 चारदशावृत्तोरुत्थायवधितयाऽऽपाठवृणिमाऽवभृता स्पष्टाक्षरैः ।
 ततः स्पष्टतरमिदमापन्नं यत्पर्यतिवेः ध्वेऽपि तद्ध्यपदे-
 गागभनादि पूर्वतन्यां कार्यमिति । पाक्षिक च चतुर्दश्यां नियतं
 प्रवेकालमिति पर्यतिथीनां नियतसङ्ख्यासञ्ज्ञात्वात्तत्पूर्वतन्यामेव
 प्रयोदश्यामेवेति न तत्र विवादरूपोऽपि विदुषामिति ।

किञ्च-श्रीहीरप्रश्नोत्तरे पञ्चम्याः पूर्णिमायाश्च पाते तत्तत्तपः-
 प्रश्न उद्भूतः । तत्र पञ्चमीतपःकरणे पूर्वस्यामित्येकवचनं प्रश्ना-
 लुल्लभत्तरितम् । पूर्णिमातपोविषये तु त्रयोदशी-चतुर्दश्वोरिति
 द्विवचनेनोत्तरयन्तः श्रीहीरस्वरयोऽविवादं प्रयोदशीचतुर्दश्वो-
 र्चतुर्दशीपूर्णिमयोः सञ्ज्ञाराधनादि सूचयन्ति । न च पाञ्च्यं
 पूर्णिमायाः तपः पटुरूपं, तच्च द्व्यहभावीत्युत्तरितं
 द्विवचनेनेति । यतस्तत्रैवोत्तरे त एव प्रोचुः-‘प्रयोदश्यां
 विस्मृतौ तु प्रतिपद्यपीत्युभयप्राप्येकवचनान्तमुत्तरम् । नन्वत्र
 कथं त्यक्त्वा चतुर्दशी, प्रयोदशीप्रतिपदो प्रदादिति चेद् । अत एव
 यतो विस्मृतिः, का ? पूर्णिमायाः परदिनत्वात्तदनवलोकनात्

पञ्चदशी धीणेति नावबुद्धम् । ततश्च त्रयोदश्यां चतुर्दश्याः सञ्ज्ञाराधनादि न कृतं द्वितीये त्वह्नि चतुर्दश्यस्तीति चतुर्दश्याः सञ्ज्ञाराधनादि कृतम् । ततः पारिशेष्यात् प्रतिपद्येव विस्मरणशीलानां पुर्णिमायाः सञ्ज्ञाराधनादिकरणमायातं तथैव चोक्तं तत्रेति । अन्यच्च चतुर्दशीपञ्चदश्याः सहैवाराध्यत्वाद् विस्मृतावपि चतुर्दश्या अनन्तरा प्रतिपदेव गृहीता, न तपःपुत्तरनन्तरां पञ्चदशीयां काञ्चन वा तिथिं तत्तपःकरणायाहुरिति । समग्रमेतत् पञ्चदश्याः क्षये, त्रयोदश्यां चतुर्दश्याश्चतुर्दश्यां च पञ्चदश्याः सञ्ज्ञानिवेशाराधनादि स्पष्टमेव । त्रयोदश्यामित्यनेनैकवचनेनानवबुद्धशब्दशास्त्र - तद्वेत्तृत्वाभिमानिकृतः 'सुजर्थे'रिति प्रोक्तिर्निरस्ततमा । नेमे सङ्ख्ये, किन्तु तिथी इति । वृद्धौ चोत्तरस्याः पर्वतिथेस्तद्व्यपदेशादिसङ्कलितत्वात् श्रीहीरप्रश्नोत्तरसमुच्चये अमावास्याः सत्यामपि द्वितीयामायां कल्पवाचनप्रसङ्गे निर्विशेषणमेवामावास्यायामिति गृहीता सेति द्वितीयैव तद्व्यपदेशाराधनार्हेति सामाचारी प्रदर्शिता । सेनप्रश्ने त्वेकादश्यादेवृद्धौ सत्यां 'उदयमी'त्याद्यनुसृत्य द्वितीयैव तत्सञ्ज्ञादिद्वाराऽऽराध्येति सूचनपरं, द्वितीयस्या एव तस्या औदायिकीशब्दाङ्कितत्वं तदपि पूर्वस्यास्तस्यास्तच्चनिरसनपूर्वमेवेति । चतुर्दश्याः क्षये च 'त्रयोदश्यां त्रयोदशी'तिसञ्ज्ञाया विस्तरेण साक्षेपं च तत्चतरङ्गिण्यां प्रबन्ध इति पर्वानन्तरपर्वतिथेर्वृद्धौ पूर्वतस्यामपर्वतिथौ चतुर्दश्यादौ त्रयोदश्यादेश्चतुर्दश्यादेश्चाद्यं-

र्दोषानागवदृतेः स्थित्युत्पत्तयः, आदेशमागणेन निषेधस्य
 प्रत्यक्षद्वयान् । अन्यथा कालान्तर्गतव्यापदेशस्तु द्वितीया-
 देशानुसंधानविरचने 'आदेशे न मानव्य' इति वचसा
 पुनरिच्छते । न पुनरन्वयेन निरर्थकं स्यादिति ।
 अक्षय्यारभेश्वरमाणाः न्यायसदृशास्तु यत् तदा प्रत्यक्षैः
 न्यायवचनायाः कश्चिदकालो यत् इति, परं पश्चिद्धारम्भ-
 रक्षाः नालम्भविषयो मोक्षमार्गस्य तादृशव्यापयतां
 विधानमिति जगद्विदितमेव । वाङ्मयेन च तथाविधाना-
 कारम्भरक्तानां समुदायमाध्यानि धर्मानुष्ठानानि चालवृद्ध-
 त्वानायुष्कारिणि चेति पौषधाद्याराधना विधिभिर्नियम्यते ।
 एवं च नियत पौषधाद्यनुष्ठानेन तिथयो नियमिताः ।
 ततश्च जीवनारकादिवदेकरूपदनियतमेवेदं 'धर्मानुष्ठानं पौषध'
 इत्यादि वच इति । कायोत्सर्गमानवन्नियतपर्वतिथिमान-
 मन्यदिनेऽधिकगानकायोत्सर्गवदविधिरयमपर्वपौषध न किमिति?
 चेत्, कः किमाह, नहि कायोत्सर्गस्य कदापि जितकल्पिकाद्याः
 कायोत्सर्गकालमनुरा एव (?) । स्वविरकल्पिकमुन्यादीनां नहि
 कायोत्सर्गकृतिरविधिः । चेष्टाकायोत्सर्गो निरन्तरं वर्षं
 यावदपि वाङ्मयादेरिव अभिभवकायोत्सर्गोऽपि यावदभिभवं
 जीवितान्तं भवत्येव । न च वाच्यं 'साय सयं
 नासद्' मित्यादिविधिविहितकायोत्सर्गाणामन्यूनधिकनियतकाल-
 विधिरिति । प्रतिक्रमणावश्यकत्वात् विशुद्धिमना-

चेत् । मत्स्यम् 'कृत्रिमाकृत्रिमयोः कृत्रिमे' इति न्यायः शब्द-
शास्त्रे वित्ततम एव । अत्र चात्रायाः सम्पूर्णमहोरात्रं विद्य-
मानत्वं तेन स्वाभाविकी सेत्यकृत्रिमा, द्वितीया तु स्तोत्र-
कालं सूर्यस्पर्शात् सम्पूर्णमहोरात्रं न स्वाभाविकी, किन्तु
'उदयमि जा तिही'त्यादिगाथया सम्पूर्णं तमहोरात्रं यावत्
व्यपदेश्यतया सञ्ज्ञितेत्य(ति)कृत्रिमा, तत्राहोरात्रं यावत्कथनात् ।
ततो द्वितीयैवौद्यिकीत्वेन निर्दिष्टेति । यद्वा 'गौणमुख्ययोर्मुख्ये
कार्यसम्प्रत्यय इति न्यायाद् द्वितीयायास्तस्या आपादीन्यायेन
मुख्यत्वात्तत्रैवौद्यिकीकार्याभिति ।

ननु कं कालं जैनसिद्धान्तानुगं टीप्पनकं लोके जैने वा
प्रचरदभूदितिचेत् । न कस्मिन्नपि जैनानां टीप्पनकं प्रचल-
दभूत् । अत एव भगवतां श्रीऋषभादीनां कल्याणकादीनां
मासा दिनाश्च लौकिका एव दृश्यन्ते । यावद्भगवतः श्रीमहा-
वीरस्य मोक्षकल्याणकेऽपि कार्तिकामावास्येत्युक्तं । 'चंदे
नामं से देाचे संवच्छरे यावत् निरतित्ति पवुच्चई'त्यन्तेन
पाठेन चान्द्रादिव्यवहारस्य कतिचिच्छिष्टजनविषयत्वं ज्ञापितं
श्रीमद्भिर्भद्रबाहुस्वामिभिः । प्राचीनकाले जैनटीप्पनकमभूत्
तदधुना व्युच्छिन्नमित्यादिवाक्यानि त्ववमरात्रमासवृद्ध्यादिषु
जैनाकृत्यविरोधि-कौटिलेयादिज्ञापितज्योतिष्कपराणीति ।

ननु पाक्षिके प्रतिक्रमणे 'पन्नरसपहं राइंदियाण'मिति
पठ्यते । पक्षे चावमरात्रापेक्षया चतुर्दश रात्रिदिवानि वर्तमान-

न गमनात् तदर्थे । माभ्यतोत्पन्नाङ्गान्मात्रं पर्विणीनां
 मञ्जामादिषु न तस्यैव विनिनामासात्तादि कर्णं नानुनिनि
 मञ्जानि । भाष्यतोमात्रादि प्रादिपापयुक्तप्रास्ययेन प्रसंगेऽप्याऽ-
 न्यव्यपदेशमिदंमिति तु नातिरिक्तं विनेकिनां विदूषामिति ।

ननु अभिप्रायिते कर्णं प्रचुरेणाप्यधिकदिनेश्वतीतेषु
 मांत्सरिककृम्य भाद्रपदशुद्धपञ्चम्यां न्याय्यत्वेनाम्नायात्
 कर्णं नो ह्यप्यु तं स्पष्टिं उनायणावित्तर्णंति सुभाषितं
 म्यादिति । अनादिशामनच्छ्रया भाद्रपदशुद्धपञ्चम्या एव
 सांवत्सरिककालपावित्र्यवच्यान्नां कल्पते तां रात्रिमतिक्रमितुं ।
 भगवद्भिश्च कालकाचार्यैः सांवत्सरिककृत्यार्थं चतुर्थ्याः
 पर्वत्वेन स्वीकारे पञ्चम्यास्तत्पावित्र्यं नापहृतं । तत एव न
 प्रश्नात्तरेषु पञ्चमीं तामभिमृष्ट्याष्टमपष्ठयोः करणमादिष्टमिति ।

नन्वस्तु पूर्णिमाऽमयोर्हानिवृद्धयोश्चतुर्दश्याश्चतुष्पर्व्यन्तर्गत-
 न्वेन तद्व्यपदेशाभावद्विर्भानिप्रसङ्गवारणाय त्रयोदश्या एव
 व्यपदेशाभाव—द्विर्व्यपदेशभावौ भवतां, परं भाद्रपदपञ्चम्या
 हानिवृद्धयोस्तत्पूर्वतन्याश्चतुर्थ्याः सांवत्सरिकक्रियाश्रयत्वेना-
 चरणयाचीर्णत्वात् कथं न तद्व्यपदेशाभावद्विर्व्यपदेशभावौ
 स्यातामिति चेत् । ननु चतुर्थ्यां हानिवृद्धयोः किं तावत्कार्यं
 भवद्भिः ? । 'क्षये पूर्वे'त्यादिकप्रघांप्रवृत्तिश्चेत्, कथं ? ।
 तत्प्रघोपस्य पर्वतियेरेव हानिवृद्धिविषयत्वात् । नैव चेत्तत्र
 तत्प्रघोपप्रवृत्तिः, कथं तत्तृतीयायां हानिप्रसङ्गे सांवत्सरिक-

भाष्यवृत्तीणां शीना - नान्यत्ती - आरक्षणार्थी - ह्यन्याण्यकृपानिश्च-
 र्गितानामपि हानिं कृत्वाः 'अथे पूर्वेति प्रधोपस्य क्रियमाणा
 पपूर्तिर्गोपयाम' मानेवेति । न च वाच्यमस्मत्पूर्वजस्तथाकृत-
 मित्यम्भाभिरपि तथा क्रियते । भार्मिकेऽङ्गानि विशेषतश्च
 जनेन्द्रे तस्मिन्नागमपुस्तीनामेनाग्रपदत्वात् वृद्धान्स्तिार्धजर-
 तीयन्यागानुमरणं नैव परलोकहितानहम् । यत आहुः
 श्रीश्रमिभद्रस्य 'परलोकाविधौ मानं वचन'मिति 'तत्कारी
 स नियमा'दित्यादि 'समतीपविती सव्वे' त्यादि च । श्रीश्रम-
 णसङ्घस्त्वाज्ञानुसार्थेव, 'आणाजुत्ता संघो'त्युक्तेः । संसा-
 रोत्तारणपरं जैनशामनापरपर्यायं तीर्थमपि 'पावयणं
 तित्थ'ति वचनात् । भवद्बृद्धैर्गप्यनुन्मुञ्च शास्त्रमविधाय च युक्तः
 परम्परानुगतायाः समाधानं, गडुरिकाग्रणीवदेव कृतं । तत्राधुना
 वित्त श्राश्रमणसङ्घेऽशेषे शास्त्रनिरपेक्षमुत्थाप्य चाहं पारम्पर्यं
 यदि कृतं प्रमाणपदवीमासादयेत् नैव कार्यः स्यादगारवासस्य
 मिथ्यात्वाङ्कितमतस्य वा परिहारः । न च वाच्यं स्वभावे-
 नैव चन्द्रचारस्तदुत्पन्नाश्च यदि स्वभावतः क्षीणास्तथयस्तर्हि
 के वयम् ? इति । यतो नहि पदार्थस्वभावानुमतागधनाश्रद्धाः,
 किन्तु सम्यग्दर्शनादिमयमोक्षमार्गाराधनामात्रश्रद्धाकाः । भग-
 वन्महावीरस्य मतमप्युत्थानकर्मवलवीर्यपुरुषकारपराक्रमकार्यानु-
 गमेव, 'नमो अरिहंताण'मित्यस्य परमेष्ठीमुख्यपदस्यारि-
 भूतानां कर्मणां हन्तारो अरिहंतार इत्यादिव्याख्याने पराक्रमस्य
 प्राधान्यद्योतनात् । ततश्च स्वभावतः क्षीणाया अपि पर्वतित्येः

पूर्वतिथेः स्थाने व्यपदेशो विधेय एव । अन्यथा बालास्तद-
नुष्ठानं क्षीणत्वमालम्ब्य त्यक्ष्यन्त्येव । मिश्रत्वे तु पूर्वदि-
त्रयोदश्या अपराह्णे च चतुर्दश्याः कार्यं कार्यं स्यात् ।
पूर्वतिथेरहोरात्रमानता सम्पूर्णाहोरात्रमाराधनाकार्यं च न
स्यात् । ननु यथा क्षीणा पूर्वतिथिरित्युच्यमाने आराधना-
लोपस्तथा वृद्धिरित्युच्यमाने द्विर्भावोऽप्याराधनाया भविष्य-
तीति समे एव वृद्धिहानी इति यथास्वभावागतमेव
किमिति न वाच्यमिति चेत् । प्रथमं तावद् द्वयोरपि पक्षयोः
नियतसञ्ज्ञासङ्ख्याकपूर्वतिथिव्यवहारो लुप्यते । शास्त्रोक्तोर्णा
स्वकल्पिता च प्रवृत्तिस्तीर्थकरादेशवत्यपि संसारफलैवेति-
स्पष्टं निष्प्रकृत्यन्ति श्रीहरिभद्रसूरिपादाः । किञ्च-तिथीनां
वृद्धिर्न जैनज्योतिष्कगणितानुसारिणी, वृद्धाभ्यश्च तिथिभ्यो
दीनास्तिथयोऽधिका एव न तुल्यायव्ययत्वम् । अन्यच्च वृद्धानां
तासां नपुंसकारूपा त्वयापि प्रकाशयते आनुकूल्यं च बालानां
तत् । ततः क्षीणामपि व्यपदिश्य वृद्धाया एकमेव व्यपदेशं
कृत्वा चोपदेशादिकार्यं स्याद्, येन व्यवस्था न शीर्येतेति ।

ननु पूर्वतिथिं नियतमाराधयतां यदि पञ्चाङ्गविलोकन-
व्यत्ययविस्मृतिरोगादिभिस्तत्तत्पूर्वतिथौ तत्तदवधारितं तपो न
भवति, द्वितीयदिनादिप्यपि तत्कार्यते, तत्र किं तस्या
आराधनीयायाः पूर्वतिथेर्व्यपदेशो भवति? न, तन्नापाङ्किततपः-
कारणं कथं सङ्गच्छते? इति चेत् । सत्यं, द्वितीयदिना-

दिपु तत्तत्पर्व तिथीनां व्यपदेशा नैव भवन्ति, परं यद्
 तत्पर्व तिथेस्तपः कार्यते तत्तपोलोपरक्षणाय, तथाचाप-
 वादभूतमितितच्चचिन्तायामुपयोगीति । ननु पर्व तिथीनां व्यप-
 देशे सत्येव तदाराधनेष्टा चेत् किमिति 'अणागयमङ्कते'
 इति तपसा भेदायुक्ताविति चेत् । सत्यम्, तयोर्भेदयोरु-
 क्तिरेव ज्ञापयति-यद्-यदा पर्युपणादिवसो भवेत्तं दिवसमन्त्य-
 तयैव परिगृह्याष्टमः कार्यः, परं तद्व्यपदिश्यमानतिथौ
 नियतभाविरोगादिभिर्न शक्नुयात्तत्तपो विधातुं तद्देवादाव-
 नागतं कुर्यात्, चिकीर्षायां तस्यां तपःकरणस्य तत्पर्व तिथावेव
 यदाऽऽकस्मिकं रागाद्यापतितं, न च शक्तोऽभूत्तत्तपो विधातुं
 तदाऽतिक्रान्तायामपि तिथौ पर्वणस्तत्तपस्तद्देशेन कार्यम् । अत्र
 धेयमिदमत्र-पाक्षिकादिपु चतुर्थादिरूपं तपस्तत्तिथिव्यपदेश-
 पूर्वकमपि पक्षादितिथिसमूहजातप्रायश्चित्तरूपमपि, ततस्तस्या-
 वश्यं कार्यत्वादनागतातिक्रान्तभेदौ, तावपि चापवादादेव,
 पर्युपणादीनामेव । तथा चाष्टम्यादिपु क्रियमाणानां तपसां
 नाऽनागतादि किन्तु द्वितीयतत्सञ्ज्ञकतिथौ क्रियमाणता, पूर्णि-
 मायास्तु युग्मपर्वानन्तर्यार्थमेव प्रतिपदीत्यप्युच्यते इति ।

ननु भगवतां जिज्ञानां कल्याणकानि 'चउ उत्तरासाढे'
 त्यादिवचनकदम्बकान्नक्षत्रप्रधानानि । सत्यप्येवं किमिति
 तानि तिथिमवलोक्य विधाप्यन्ते?, न तु ऋशमिति चेत् ।

सत्यम्, प्राक् नक्षत्राणां पञ्चदश त्रिंशत्पञ्चचत्वारिंशच्च
 यावन्नक्षत्रेण भोगो मत आसीत् । अधुना तु दिनापभोगीनि

नक्षत्राणि गण्यन्ते इति हेतोस्तत्प्राधान्यं त्यक्त्वा तिथेः प्राधान्येन तानि कार्यन्ते । रोहिणीतपो यद्यपि नक्षत्रं, ऋक्षं प्रधानीकृत्य क्रियते, परं तदपि तद्वर्ती तिथिमेवाश्रित्य । तद्यतस्तु तिथिनिश्रितमस्ति ।

ननु पर्वतिथीनां क्षये पूर्वतिथौ तस्या विद्यमानत्वादा राधना यदा, तदा को वाधः ? । यतो व्यपदेशस्तत्र तस्याः क्रियमाणो न निर्मूलः, तस्यास्तत्रैव भोगात् । एवं सति च अनियतमिश्रतिथिवादिनां नैव स्यादुत्थापकतेति चेत् । सत्यम्, प्राक्तावत् 'उदयमि जा तिही' त्यनेनोदययुक्ताया- मेव व्यपदेशकरणस्य याऽऽज्ञा सा भोगमात्रेण व्यपदेशस्वी- कारेण समूलमेव विराद्धा स्यात् । किञ्च—'पडिपुष्णं अहोस्त' मित्यनेन चूर्णिवचसा पर्वतिथिमुद्दिश्य क्रियमाणायाः पौष- थादिक्रियाया अहोरात्रमानता, तिथेश्चाहोरात्रं साद्यन्तं यावत् या व्यपदेशादिक्रिया साऽपि तेषामुत्थापकानां काकनाशं नश्येत् । न च वाच्यं प्राक्तिथात्रखिलमहोरात्रं यावत् सा व्यपदि- क्ष्यते इति । यतः—शासनानुरागिणामेवैवन्मतं, तत्स्वीकारे स्वयमेव पूर्वा तिथिव्यपदिश्यते नेति द्राविडप्रणामन्यायेन तस्याः क्षयस्यैव स्वीकारः स्यात् । तमुत्थाप्यव चोत्थाप- कताऽऽविष्कृतास्ति नूतनपान्थैरिति । ननु 'उदयमि जा तिही'त्यादिनियमात्ताः सप्तम्यादितया प्रामाण्यं ते अष्टम्या- दीनां चाराधना क्रियत इति चेत् । सूक्तं परं 'उदयमि तिही'त्यादिनियमः पर्वतिथीरेवाश्रितोऽस्ति । अत एव

शातवाहनस्य राज्ञः न तु श्रीयुगप्रधानानां कालकसूरीणां ।
 तैस्तु नृपोक्तमनुमतं, राज्ञा च प्राग्विज्ञप्तपष्ठीपर्युपणाकरणे
 कालिकाचार्यैः प्रतिपादितपञ्चम्यतिक्रमणदोषस्वीकारेण अत्राना-
 गतेतिशब्दमनतिक्रमणमादर्शयता चतुर्थीपर्युपणाकरणं विज्ञप्तं
 सूरिभिरपि । तदर्थक'मारओ वि'त्यागमवचोऽतिक्रमणार्थ-
 क्रमनागतार्थमालम्ब्यानुमता नृपविज्ञप्तिरिति स्पष्टतरे अनति-
 क्रमणार्थकैऽनागतशब्दे तस्य पञ्चम्यंशवत्यां पञ्चमीदिवसप्रा-
 क्तनदिवसवर्तिन्यामित्यादेरर्थस्योद्भावनं 'शुको जगा'वित्यस्य
 विलाडचवर्णमित्यर्थकरणाणुकारमेव । न च तदानीं जनैर-
 नुमता कासाञ्चिदपि तिथीनां वृद्धिः । न च भाद्रपदशुक्लेऽव-
 मरात्रसम्भव इति निर्मूले एव तथाविधे अर्थकृत्यो
 अवमरात्रन्यायेन सूर्योदयस्पर्शवत्या एव तिथेः समग्रमहारात्रं
 व्याप्तेर्व्यर्थोऽंशविकल्पश्च व्यपदेशापेक्षया तृतीयायाः क्षये
 वृद्धौ वा सांवत्सरिकी चतुर्थी पञ्चमीतिथ्या युक्तैवावाक्तन्येव
 चास्ति पर यथार्थं व्याख्यानमेव शासनस्य मूलमिति
 विशदीकृतिरिति ॥

चित्रयुक्त्यागमैर्द्वयं वीक्ष्यैनं तिथिदर्पणम् ।

भव्या मजन्तु सन्मार्गं श्रेयो निःश्रेयसावहम् ॥१॥

शास्त्रं परम्परां श्रित्वा सृष्टोऽयं तिथिदर्पणः ।

चतुराढ्ये सहस्रे द्वौ व्यतीते सुरते पुरे ॥२॥

ताम्रपत्रागमे चैत्ये वीरभगवद्विभूषिते ।

प्रतिष्ठापरियतुं वीरं यतेनानन्दसाधुना ॥३॥ युगयम्

सूर्यो हि भ्रावणकृष्णप्रतिपद्येव मण्डलमाक्रमितुमारभते
इति स समयः ऋत्वयनवर्षाणामादित्वेन ववतुमुचितः ।

ननु वैक्रमीयः संवत्सरोऽधुना गुर्जरदेशादिषु प्रवर्त्तते,
स कार्तिकादिः शुक्लपक्षादिश्च । तत्र को हेतुः ? इति ।

शास्त्रेषु तु 'बहुलाइया पक्खा सावणाइया मासे'त्या-
द्युक्तमिति । विक्रमनृपो हि श्रीसिद्धसेनदिवाकरविभोर्धर्म-
बोधमाप्तः सन् लब्ध्वा वचनातिगां समृद्धिं संवत्सरं
स्वनाम्ना प्रवर्त्तितुमुद्यतः । श्रीसिद्धसेनदिवाकरपादाश्वानन्य-
भक्ताः श्रीवीरजिनेश्वरस्येति श्रीवीरनिर्वाणाङ्कितां कार्तिक-
शुक्लप्रतिपद् (दं) सुधर्मस्वामिपद्भूमहोत्मवरूपां समादिशन् । एवं
कार्तिकाद्या मासाः शुक्लाद्याश्च पक्षाः प्रवृत्ताः संवत्सरा-
दितयेति । चरमपूर्वधर-श्रीदेवद्विगणिक्षमाश्रमणपूज्यविहितायाः
सिद्धान्तानां पुस्तकारोहणक्रियायाः समाप्तिरपि तद्दिन एव ।
अत एव 'दसमस्स य सयस्स अयं असीइमे संवच्छरे
काले गच्छइ'त्ति यथास्थितं वचनमिति । परमार्हत-श्रीकुमार-
पालभूपालेन नव्यः स्वकीयनाम्ना संवत्सरः प्रवर्त्तितः, परं
सोऽपि कार्तिकादिमासाद्य एव । तेनापि कलिकालसर्वज्ञ-
श्रीहेमचन्द्रसूर्युपदेशस्यानन्यतयाऽनुसरणादिति ।

ननु अधिकमासौ प्राक् युगस्य मध्ये पौषः, अन्त्ये
चापाढ इति प्रतियुगं द्वावभूताम् । अधुनाऽपि वर्धते द्वावेव
प्रतियुगं परं न तावेव, अन्येषामपि वृद्धेस्तत्कथम् ? इति ।

तथाविधानां चान्द्रमासादावविवक्षणादावश्यकी कल्पना
क्षयमासस्य ।

ननु युगस्य मध्ये पौषस्य वृद्धिर्युगादेरर्धतृतीयाब्दातिक्रमाद्वास्तवी परं कौटिलीये तद्युगमध्यमासस्य ग्रीष्मे वृद्धिरिति कथमुक्तं ! सत्यं, 'ग्रीष्मे' इत्यस्य पश्चाद्दान्ते च पश्चिमि-
मित्यनेन सम्बन्धः । ज्येष्ठामूलीय आपाढश्च ग्रीष्म इति तदुक्तेः ।

ननु प्रतियुगं मासद्वयवृद्धिभावात् कालचूलाधिकारीयं मासाधिक्यमुपपद्यतां, परं तत्र 'संवच्छरीयकालमी'त्यनेन संवत्सरस्याधिक्यमुक्तं । टीकाकारैश्च पष्ट्यब्दाद्यपेक्षयेत्युक्त्वा चानूदितं तत्कथमुपपद्यते ? यदि हि कर्ममाससंवत्सरा अतिक्रम्यन्ते कर्मसंवत्सरः पष्टिरेकपष्टिमूर्यसङ्ख्यासाम्याय वर्धनीया एव, स चैक एवेति तदा संवत्सरवृद्धिर्नासम्भविनी, आदिशब्दाच्चान्द्रनाक्षत्रादिकाः एव गणयितव्याः ।

ननु कियन्तं कालं युगस्य मध्येऽन्त्ये च वृद्धेः पौषा-
पाढयोरेव वृद्धिर्व्यवहारे प्रवृत्तेति चेद् ।

श्रीउमास्वातिवाचका अपि स्वोपज्ञतत्त्वार्थभाष्ये एवमेव वृद्धिमाहुः । श्रीनिशीथभाष्यचूर्णिकाराद्या अपि युगमध्यान्त्ययोः पौषापाढयोरेवमाहुः । ततः सुनिर्णयमेतद्यदुत-पूर्वधरकालं श्रीवीरभगवतः सहस्रं यावदेव एव व्यवहार इति ।

ननु भगवतः श्रीमतो हरिभद्रसुरेः काले स एव व्यवहारः अन्यो वाऽधुना प्रवर्त्तमानोऽनियतमासवृद्धिरूपो वा ? इति ।

सूर्यस्य योऽयनपष्ठांशः स मासः चन्द्रस्य सर्वमण्डलेषु अयन-
द्वयममाप्त्या मासात्पत्तिस्तदीयेति ।

ननु सूर्यस्य मासस्तदयनपष्ठांशरूपः चन्द्रस्य द्वययन-
कालमानः परं नाक्षत्रांशभिवर्धितः कर्मजश्चेति कथं ते भवेयुः ?
इति । नक्षत्रमण्डलस्यावस्थितत्वेऽपि तेषां स्वस्वमण्डलेषु
भ्रमणमस्त्येव । ततो नक्षत्राणां सप्तविंशत्या स्वमण्डलचारः
सप्तविंशत्या दिनेः समाप्यते । ततः सप्तविंशतिमानां नाक्षत्रां
मासः कथ्यते एतदेव कारणमाश्रित्य परैरेकैकभोग्यानि
नक्षत्रार्णात्युदाहृतमिति सम्भाव्यते । चन्द्रसूर्याभ्यां तु तेषां
भोगस्तत्तत्चारसंयोगानुसारेणेति शास्त्रे आप्तोपज्ञे भिन्ना भिन्नः
काल इति ।

ननु नक्षत्रस्य दिनभोग्यत्वाभावे कथमुच्यते 'जं
नखत्तं जया रत्ति नेइ'त्ति । सत्यम्, उच्यते आप्तैरेतत्
परं न तत् चन्द्रसूर्यान्यतरपरिभोगापेक्षया किन्तु नक्षत्र २७/६७
मासापेक्षया स हि सप्तविंशत्यहोरात्रमानः । अत एव
युगे सौराः षष्टिर्मासाश्चान्द्रा द्वाषष्टिः परं नाक्षत्रास्तु
सप्तषष्टिर्भवन्ति । कर्ममासः निरंशस्त्रिंशद्दिनात्मकः कृष्ण-
प्रतिपदादिः पूर्णिमान्तः ऋत्वर्धरूपो वा । अभिवर्धितस्तु
मासो न स्वतन्त्रः किन्तु युगस्य तृतीये पञ्चमे च वर्षे यो
पौषापादौ क्रमेण वृद्धिमाप्नुतस्तात्रेवापेक्ष्य तत्तद्वर्षयोर्भि-
वर्धितत्वं । तदभिवर्धितमासवर्षस्य द्वादशमासा ए-

पर्वतिथिः

युगकालस्याष्टादशशतैः पृथगधिकैर्भाज्यमानप्रमाणा चन्द्र-
मण्डलस्य चतुरेकपष्टिभागहानिवृद्धिव्यङ्ग्या वा तिथिः । हानि-
वृद्धिर्वा चन्द्रकलानामनुक्षणमिति तत्तत्कलाचतुष्कहानिवृद्धिभ्यां-
कृष्णेतराः प्रतिपदादितिथयः । अत एव चन्द्रचारोत्पन्नास्तिथयः
चन्द्रस्य कलानां हानिवृद्धिश्च तच्चारानुसारेणैव भावात् ।
प्रावतनसप्तम्यादितिथिप्रविष्टाया अष्टम्यादितिथेर्निषेधस्य
अष्टम्यादितिथिप्रविष्टाया नवम्यादितिथेर्निरोधस्य कर्तुं
वृद्धिहान्यतिरिक्तस्थलेऽशक्यत्वेन 'उदयंमि जा तिही'त्यादिना
पर्वव्यवहारव्यपदेशयोर्विधेयत्वेन सिद्धत्वात् 'क्षये पूर्वे'त्यत्र
व्यवहारव्यपदेशयोर्विधेयता स्वीकर्तव्या । यतः श्राद्धविधौ
'दिवसादिव्यवहारात्' इत्युक्तं । दिवसशब्दश्चात्र तिथिसञ्ज्ञार्थो
नत्वहोरात्रार्थः । महोपाध्याया अपि 'त्रयोदशीति व्यपदेश-
स्याप्यसम्भवादिति चतुर्दश्येवेति व्यपदिश्यमानत्वा'दिति चाहुः ।
व्यपदेशो व्यवहारश्च धर्मशास्त्रकाव्यरीतिलोकव्यवहारादिषु न
केवलौ सदसद्भावपेक्षेते, तन्निरपेक्षयोरपि तयोर्दर्शनात् ।
एवमेवात्र पर्वतिथेर्व्यपदेशे व्यवहारेऽपि आराधनोपयोगि-
पर्वतिथिव्यवहारार्थं सदसत्तोरपि तिथयोः स्वाभाविके क्षय-
वृद्ध्याः प्रस्तावे चासत्त्वं सत्त्वं च व्यवह्रियते व्यपदिश्यते च ।
तत्रानुद्ध्यते स्वाभाविके मृगीदयः क्षयवृद्ध्यांश्च पूर्वोत्तरत्वमिति ।
'क्षये पूर्वातिथिः कार्त्वे'त्यत्र पूर्वा सप्तम्यादिलक्षणाऽपर्वतिथिः

तिथिः अष्टम्यादिलक्षणा पर्वतिथिः कार्ये त्येवं विधिपरायणत्वे
 पूर्वे त्यत्रोद्देश्यत्वलक्षणगौणकर्मणि द्वितीयापत्तिर्निवारति
 कार्ये त्यस्य सञ्ज्ञेया व्यवहार्या व्यपदेश्या वेत्येव सञ्ज्ञा-
 रत्त्वार्थ आराधनायामुन्नेयः । सञ्ज्ञा चान्यत्र त्रिपये प्रवर्त्त-
 नानायाः सञ्ज्ञाया न वाधिकेति मुहूर्त्तादौ तद्व्यपदेशादिनापि
 न क्षतिः । एवमेव तथात्तरेत्यत्रापि द्वितीयापत्तेर्निवारणं
 उक्तमेव तथापि विधिनियमकरणमेव चेदिष्टं चेद् । विशे-
 णभाव एष्टव्यः पर्वतिथित्वेनेत्युभयत्राप्यध्याहार्यमिति ।
 या च क्षये वृद्धौ च यथा पर्वतिथेरित्यध्याहारस्यावश्यकत्वं
 थैव पूर्वा उत्तरा चेत्यत्र पर्वतिथित्वेनेत्यध्याहारस्यावश्यकत्वम् ।
 एवं च पूर्वस्या उत्तरस्याश्चैव पर्वतिथिसञ्ज्ञा सिद्धयेदेव ।
 एवं सप्तम्यादेरपर्वसञ्ज्ञायाः पूर्वाष्टम्यादेश्च पर्वतिथिसञ्ज्ञाया
 नेवृत्तिरार्थ समाजसिद्धैवेति ॥

शुद्धिपत्रक

अशुद्ध

पृष्ठ	पङ्क्ति
५	१३
१४	१३
२१	३
२३	२
३८	६/८
३८	१०
"	११
"	१२
४०	७
४३	१९
४४	१६
४८	२
"	१३
५१	१७
५४	२१
५५	१०
५६	१७
"	१८
५८	९
६०	१७
६१	१०
६२	१३
६३	२०
६४	३

वादी-तापस्वी
 मूर्त्ता
 रथसन्धे.
 मन्त्रेऽ-
 मित्रे
 रिक्तं
 माप
 मिथम्
 च्छेदा-
 त्रयोदश
 नव
 नूपाद्वा
 केकस्मिन्
 मुहुता
 दन्तरम्
 प्राक्
 युं
 षत्तिः/शाप
 मिल
 शजे
 शसा
 वागवि
 न्दसंभे
 राशु

शुद्ध

वादि-तापस्वि
 मूर्त्ता
 स्वसंवे.
 मन्त्रे-
 मिथौ
 रिक्तः
 मापः
 मिथः
 च्छेद-
 त्रयोदशः
 नवं
 तनूपाद्वा
 केकस्मिन्
 मुहुर्त्ता
 वदन्तरम्
 प्राक् (न)
 यु
 पत्तेः/शापः
 मिल
 शजे
 शंसा
 वाग्वि
 सन्दर्भे
 राशु

७७	१४	केट	केटौ
८१	५	गुणा	गुण
८२	६	भष्टम्यादि	भष्टम्यादि
८६	११	मुदयवती	मुदयवती
१०२	६	राद्धति	राध्यति
१०८	१३	मिथ्यात्त्व	मिथ्यात्व
११७	८	मुच्चायते	मुच्चार्यते
११९	९	प्रतिपक्ष	प्रतिपक्षं
१२९	१५	पादित	पादितं
१३१	१६	माहुः	माह
१३२	१२	वर्धनीया	वर्धनीय
१३४	१४	पर	परं

शुद्धिपत्रक

पृष्ठ	पङ्क्ति
५	१३
१४	१३
२१	३
२३	२
३८	६/८
३८	१०
"	११
"	१२
४०	७
४३	१९
४४	१६
४८	२
"	१३
५१	१७
५४	२१
५५	१०
५६	१७
"	१८
५८	९
६०	१७
६१	१०
६२	१३
६३	२०
६४	३

अशुद्ध
वादी-सपस्वी
भूर्त्ता
रयसवे.
मध्रेऽ-
मिध्रे
रिक्
भाप
मिथम्
च्छेदा-
त्रयोदश
नव
नूपाद्वा
केकस्मिन्
सुहृत्ता
ददतरम्
प्राक्
र्युं
पत्तेः/शाप
मिल
शजे
शसा
वागवि
न्दसंभं
राश्र्यु

शुद्ध
वादि-तपस्वि
भूर्त्ता
स्वसंवे.
मध्रे-
मिथ्री
रिक्:
माप:
मिथ्र:
च्छेद-
त्रयोदश:
नवं
तनूपाद्वा
केकास्मिन्
सुहृत्ता
वदन्तरम्
प्राक् (न)
यु
पत्तेः/शाप:
मिल
शजे
शंसा
वाग्वि
सन्दर्भे
राश्र्यु

७७	१४	कोट	कोटौ
८१	५	गुणा	गुण
८२	६	अष्टम्यादि	अष्टम्यादि
८६	११	मुदयवती	मुदयवर्ती
१०२	६	राद्धति	राध्यति
१०८	१३	मिथ्यात्त्व	मिथ्यात्व
११७	८	मुच्यते	मुच्यते
११९	९	प्रतिपक्ष	प्रतिपक्षं
१२९	१५	पादित	पादितं
१३१	१६	माहुः	माह
१३२	१२	वर्धनीया	वर्धनीय
१३४	१४	पर	परं
